

บทที่ 4

ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหากฎหมายความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย: ศึกษากรณีเหตุหลุดพ้นจากความรับผิดของ ผู้ประกอบการและกรณีอื่นที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติ
ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่ได้ใช้เป็นมาตรการทาง
กฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค ในกรณีที่ผู้บริโภคมีความเสียหายขึ้นจากการใช้สินค้า ซึ่งสินค้า
นั้นไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ซึ่งในอดีตผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้า จะฟ้องให้ผู้
ประกอบธุรกิจได้ ก็แต่โดยอาศัยหลักความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) หรือหากจะ
ฟ้องผู้ผลิตก็จะอาศัยความรับผิดตามหลักกฎหมายละเมิด ก็ต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงความประมาท
เลินเล่อของผู้ผลิต ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะนำสืบให้ศาลเห็นถึงความประมาทเลินเล่อ ในกลไกการผลิต
ที่สลับซับซ้อนได้ เพราะการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงย่อมยากที่ผู้บริโภคจะสามารถรู้ถึงกลไกการ
ผลิต จึงประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
พ.ศ.2551 โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาคุ้มครองผู้บริโภค ที่ได้รับความ
เสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่เมื่อบังคับใช้กฎหมายไประยะหนึ่ง ก็พบว่ามาตรการตาม
พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ยังมีปัญหา
ในการใช้เป็นมาตรการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะการยกเว้นความรับผิด
ของผู้ผลิตหรือผู้ขาย ที่อาจนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้เพราะอำนาจการต่อรองที่เหนือกว่าของ
ผู้ประกอบการ ย่อมจะอยู่ในวิสัยที่จะนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ข้อยกเว้นความรับผิดที่
บัญญัติไว้ในกฎหมาย จึงอาจกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายที่นำหลักความรับผิดโดย
เคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการคุ้มครองผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่
ปลอดภัย ซึ่งหลักความรับผิดอย่างเคร่งครัด (Strict Liability) นี้ หมายถึงความรับผิดโดยปราศจาก
ความผิด แต่เหตุที่ต้องรับผิดก็เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ว่าจะต้องรับผิด เป็นความรับผิดที่กฎหมาย
กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุดเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งก็คือผู้ผลิตหรือผู้ขาย
เพราะผู้ผลิตและผู้ขายย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือสินค้าที่ชำรุดบกพร่องออกสู่ตลาด

นอกจากนี้ ยังมีปัญหากฎหมายส่วนอื่นๆ ซึ่งจะได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้น เพื่อ
 บูรณาการพัฒนากฎหมายฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ เพื่อที่จะใช้เป็นกลไกทางกฎหมายเพื่อคุ้มครอง
 ผู้บริโภค หรือผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยจะศึกษา
 วิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางกฎหมายต่างๆ เพื่อแสวงหาคำตอบเป็นผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

4.1 ปัญหาหลักความพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภคภายใต้ระบบกฎหมายประเทศไทย

การประกาศใช้กฎหมายความรับผิดชอบอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือพระราชบัญญัติ
 ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่นำหลักความรับผิดโดย
 เคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้แทนหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) ที่ไม่
 สามารถคุ้มครองผู้เสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย อันเนื่องมาจากการไม่ได้เป็นคู่สัญญากับ
 ผู้ผลิตหรือผู้ขายโดยตรง หรือหากมีการฟ้องคดีละเมิดผู้ผลิตเพื่อได้รับผิดทางละเมิด ก็มีข้อจำกัดที่
 ผู้บริโภคก็มีภาระการนำสืบให้ศาลเห็นว่าผู้ผลิตจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร ซึ่งภายใต้กลไก
 การผลิตที่ซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีสูงในปัจจุบัน หากที่ผู้บริโภคจะเข้าใจและนำสืบได้โดยเฉพาะ
 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตล้วนอยู่กับผู้ผลิตเพียงฝ่ายเดียว การที่จะนำสืบเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจึง
 เป็นไปได้ยาก ภายใต้แนวคิดเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค จึงนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict
 Liability) ที่ประเทศในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ทั้งประเทศอังกฤษ
 สหรัฐอเมริกา ต่างพัฒนาหลักกฎหมายนี้โดยคำพิพากษาของศาลมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนได้รับการ
 ยอมรับอย่างกว้างขวาง และได้พัฒนาปรับใช้เพื่อการคุ้มครองผู้เสียหาย จากการใช้สินค้าที่ไม่
 ปลอดภัยเรื่อยมา จนพัฒนาเป็นกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law)

ขณะที่ประเทศที่ใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ทั้งสหภาพยุโรปและประเทศ
 ญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ที่การผลิตใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ก็ได้นำหลักความรับผิด
 โดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้เช่นกัน โดยในขณะที่สหภาพยุโรปยังเป็นประชาคมยุโรป
 (European Community) ก็บรรลุข้อตกลงที่จะบูรณาการเป็นสหภาพยุโรป มีการตรา EC Directive
 85/374/EEC เพื่อเป็นแม่บทให้สมาชิกของสหภาพยุโรป นำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย
 ภายในให้สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองผู้บริโภค ตาม EC Directive 85/374/EEC และประเทศ
 สมาชิกก็ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) เพื่อใช้เป็น
 มาตรการทางกฎหมาย คุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหาย จากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดย
 นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ให้ภาระการนำสืบตกอยู่กับผู้ผลิตโดยไม่

ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะเลือกใช้สิทธิฟ้องตามกฎหมายเดิม ไม่ว่าความรับผิดตามสัญญาตามกฎหมาย ลักษณะสัญญา หรือฟ้องคดีละเมิดตามกฎหมายลักษณะละเมิด

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญ ก็คือเป็นเครื่องมือที่จะคุ้มครองผู้มีอำนาจต่อรองน้อยกว่า ให้ได้รับความคุ้มครองในด้านต่างๆ โดยประเทศที่พัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสูง ได้พัฒนากฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจด้วย ผู้บริโภคจึงมีหลักประกันความปลอดภัยจากการใช้สินค้ามากขึ้น ในขณะที่การเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่กำหนดให้ผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุด เป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้บริโภค โดยไม่ต้องพิสูจน์ความเสียหาย ภายใต้เงื่อนไขที่แตกต่างกันไปของแต่ละระบบกฎหมาย หรือตามเหตุผลเฉพาะของแต่ละประเทศ กับทั้งการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ยังมีผลเป็นการยกเลิกนิติสัมพันธ์ตามสัญญา กล่าวคือแม้ผู้บริโภคไม่ใช่คู่สัญญา ก็มีสิทธิได้รับการชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งทั้งความรับผิดตามสัญญาและความรับผิดในมูลละเมิดได้ กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้ผลิต และลดความเสี่ยงจากการใช้สินค้าของผู้บริโภคไปพร้อมๆ กันด้วย

สำหรับประเทศไทยได้มีการผลักดันให้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภค หรือผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการบริโภค หรือจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยเช่นกัน โดยผลักดันและยกร่างกฎหมายเสนอต่อรัฐสภาหลายรัฐบาล จนได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกับประเทศในสหภาพยุโรป ที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสูง เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย แม้ผู้เสียหายจะไม่ใช่ผู้ซื้อสินค้าและไม่ได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity Rule) โดยตรงกับผู้ผลิตหรือผู้ขายก็ตาม แต่ก็จะได้รับคุ้มครองตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) โดยไม่ต้องมีการนำเสนอสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตหรือผู้ขาย อันเป็นการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในระบบเก่าที่ไม่คุ้มครองผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ขายโดยตรง

การผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีที่มาจาก การบังคับใช้กฎหมายเดิมที่มีอยู่มีปัญหา ทั้งหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) และหลักความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability) ในแง่ที่ความรับผิดตามสัญญาที่ผู้เสียหายที่ไม่ใช่คู่สัญญาโดยตรง จะไม่ได้รับการคุ้มครองความเสียหาย

ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) จึงกำหนดความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่จะแก้ไขข้อบกพร่องทั้งเรื่องสิทธิของบุคคลที่เป็นผู้เสียหายซึ่งไม่ใช่คู่สัญญา ให้มีสิทธิเรียกร้องเหมือนดังเป็นคู่สัญญา และในแง่ละเมิดหรือความรับผิดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ในกรณีมีความประมาทเลินเล่อในการผลิตหรือปล่อยให้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด จนมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้สินค้า จึงกำหนดภาระการนำสืบถึงความบกพร่องในการผลิต ในเรื่องความประมาทเลินเล่อเสียใหม่ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมากขึ้น คือกรณีความรับผิดตามสัญญา กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายต้องรับผิด ในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีผู้ใช้ หรือในกรณีละเมิดการกำหนดภาระการพิสูจน์ ให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายเป็นฝ่ายพิสูจน์ ว่าไม่มีความบกพร่องในการผลิตหรือจำหน่าย ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดภาระการนำสืบใหม่ ให้เป็นภาระของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเช่นนี้ จะเป็นไปได้ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ตามข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ที่ว่าผู้ผลิตย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด ดังนั้น เมื่อมีข้อเท็จจริงว่ามีความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้ไม่มีข้อเท็จจริงว่าได้กระทำโดยประมาทก็ได้ เพราะเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาจะให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์หลักของตัวผลิตภัณฑ์มากกว่าพฤติกรรมของผู้ผลิต

ทั้งนี้ หลักทั่วไปที่ใช้ในการพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ความมุ่งหมายตามธรรมดา และความสมเหตุสมผลที่ผู้ใช้หรือผู้บริโภค สินค้ามีต่อสินค้า และการชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ที่ได้เสีย กับความเสี่ยงในความเสียหายที่สินค้านั้นจะมีต่อผู้บริโภค แต่หลักทั้งสองนี้มีจุดอ่อนและมีข้อจำกัดในการคุ้มครองผู้บริโภค จึงมีความพยายามที่จะหาข้อสรุปด้วยเหตุผลต่างๆ หลายแนวทาง กล่าวคือ หลักที่พิจารณาว่าผู้บริโภคควรได้รับการชดเชยเยียวยา หากความเสียหายเกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้า ซึ่งไม่อาจคาดหมายได้ว่าจะก่อผลเสียหายได้ เป็นหลักที่ยากที่จะหาความแน่นอนได้ เพราะความคาดหมายหรือความคาดหวังของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า มีปัจจัยภายนอกหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภค ไม่ว่าจะเรื่องสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ระดับสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ซึ่งถ้าหากพิจารณาเรื่องความเสี่ยงและประโยชน์ของสินค้าแล้ว ก็จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้ผลิต มากกว่าวัตถุประสงค์หลักของการใช้สินค้า ทั้งนี้ เพราะว่าการผลิตจะเกี่ยวข้องกับคุณภาพ สมรรถนะและการใช้ประโยชน์จากสินค้า ซึ่งถ้าความเสี่ยงต่อความเสียหายมีมาก ผู้ผลิตควรจะต้องทบทวนก่อนผลิตออกสู่ตลาด หลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเรื่องความเสี่ยง (Risk Test) จึงไม่ค่อยแตกต่างจากการพิจารณาเรื่องความประมาทเลินเล่อเท่าใดนัก นอกจากข้อยกเว้นเรื่องหนึ่งที่ใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ข้อยกเว้นดังกล่าวคือผู้ผลิตไม่สามารถที่จะรู้ถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกรณีนั้นได้ เพราะยังไม่มียุทธศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ที่ชี้

ชัดว่าจะเกิดกรณีเช่นนั้นขึ้นได้ขณะทำการผลิต ซึ่งข้อยกเว้นนี้เรียกว่า State of the Art Defense โดยการนำสืบถึงข้อยกเว้นนี้จะเป็นภาระของผู้ผลิต

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นมาใหม่เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) จะแตกต่างจากหลักกฎหมายลักษณะละเมิดที่มีและใช้อยู่ในปัจจุบัน และแตกต่างจากหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) ตามกฎหมายลักษณะสัญญาที่มีและใช้บังคับมานานเช่นกัน แต่การผลักดันแนวคิดที่จะนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) และการพัฒนาหลักกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Strict Liability Law) มาใช้นี้ ก็อาจจะมีปัญหาในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจากการยกเลิกหลักความรับผิดทางสัญญา (Privity of Contract) มาใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เพราะเมื่อวางหลักให้สามารถฟ้องผู้ขายได้ ก็จะต้องพิจารณาต่อมาถึงประเด็นต่อไปนี้ด้วย คือ

- 1) ในเรื่องความรับผิด ต้องพิจารณาว่าใครคือผู้ที่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นบ้าง
- 2) แล้วจะต้องรับผิดโดยอาศัยหลักเหตุผลใด หรือภายใต้แนวคิดทางกฎหมายเรื่องใด

ทั้งนี้เพราะหลักประมาทเลินเล่อ กับหลักความรับผิดในการออกแบบที่ผิดพลาด หรือการผลิตที่มีความชำรุดบกพร่อง แทบจะไม่มี ความแตกต่างกัน เพราะสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เป็นเพียงสิ่งของหรือตัวสินค้าที่ผู้ผลิตได้ขึ้นจำหน่ายแล้วนำออกวางตลาด

3) ความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะมีได้อย่างไร ควรที่จะไปพิจารณาความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้น หรือความเสียหายตามกฎหมายลักษณะทรัพย์ ซึ่งคำนึงถึงความรับผิดของผู้เป็นเจ้าของ จะเหมาะสมกว่าหรือไม่

4) นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องใครควรจะเป็นผู้เสียหายได้บ้าง ค่าเสียหายควรจะเรียกได้เพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าเสียหายที่ไม่อาจจะคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ค่าเสียหายทางจิตใจ

ประเด็นคำถามที่เป็นตรรกะ (Logic) เชิงวิเคราะห์ข้างต้นนี้ ก่อให้เกิดความพยายามที่จะผลักดันให้หันกลับไปสู่แนวคิดเดิมเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่ง ที่อาศัยหลักความประมาทเลินเล่อ (Fault) โดยไม่มีการนำหลักความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) มาใช้ เพราะก่อให้เกิดภาระเรื่องต้นทุนการผลิตของผู้ผลิตที่สูงขึ้น เพราะต้องลงทุนผลิตเพื่อให้สินค้ามีความปลอดภัยกับทั้งความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) นี้ ผู้ผลิตก็อาจมีต้นทุนการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่มีความปลอดภัยอีกด้วย จึงต้องตอบคำถามที่เป็นตรรกะเชิงวิเคราะห์ข้างต้น ที่เป็นคุณภาพของกฎหมายด้วย คือระหว่างประโยชน์สาธารณะในการคุ้มครองผู้บริโภค ด้วยการพัฒนาหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ซึ่งหลักกฎหมายใหม่นี้จะไม่เป็นอุปสรรค

ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ด้วยการมีข้อยกเว้นความรับผิดในเรื่องเหตุผลทางด้าน การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขณะทำการผลิตยังไม่อาจคาดหมายได้ (State of the Art Defense) อันเป็นการเปิดช่องให้ผู้ผลิตนำสืบยกเว้นความรับผิดได้ กับการยืนยันที่จะคงหลัก ความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) ในระบบเดิมที่ใช้บังคับมานาน หากจะฟ้องผู้ผลิตก็ ต้องอาศัยกฎหมายลักษณะละเมิด ที่ภาระการนำสืบจะตกอยู่กับฝ่ายผู้เสียหายต่อไปเช่นเดิม ซึ่งอาจ กระทบต่อผู้บริโภค หรือผู้เสียหายที่อาจไม่ได้รับความคุ้มครอง ในกรณีที่ไม่สามารถนำสืบให้ศาล เห็นว่าประมาทเลินเล่อในการผลิต โดยระบบเก่านี้ไม่เพิ่มภาระเรื่องต้นทุนการผลิตของ ผู้ประกอบการ ไม่กระทบต่อการค้าการลงทุน เพราะในการซื้อสินค้าผู้ซื้อต้องระมัดระวัง โดย ตรวจสอบความชำรุดบกพร่อง ในขณะที่ผู้ขายส่งมอบสินค้าตามบทบัญญัติกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขายอยู่แล้ว

ภายใต้บริบทของการหาคุณภาพของกฎหมาย เพื่อตอบคำถามเชิงวิเคราะห์ทั้งสี่ข้อข้างต้น ในที่สุดก็ได้ข้อสรุปที่เป็นหลักการในชั้นต้นว่า ผู้ที่ควรจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือจากสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่อง ก็คือผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุดซึ่งก็คือผู้ผลิต เพราะผู้ผลิตจะไม่นำสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่อง หรือสินค้าที่ไม่ ปลอดภัย หรือสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพออกวางจำหน่าย ดังนั้น หากมีสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่อง ออกมาวางตลาดผู้ผลิตหรือผู้ขายก็จะต้องรับผิดชอบ ซึ่งภายใต้วิธีคิดเช่นนี้ ก็ไม่มีผลกระทบต่อต้นทุน การผลิตของภาคธุรกิจใดๆ ทั้งนี้ เพราะผู้ผลิตย่อมจะต้องผลิตสินค้าที่มีความปลอดภัยออกสู่ตลาด ต้นทุนเรื่องการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เป็นต้นทุนของผู้ผลิตสินค้าอยู่แล้ว เพราะภาค ธุรกิจย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ด้วยการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคออกสู่ตลาด เป็นต้นทุนการผลิตที่ผลิตให้สินค้ามีคุณภาพอยู่แล้ว จึงได้มีการผลักดันกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) โดยนำหลัก ความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในระบบกฎหมายไทยอย่างจริงจัง ให้ผู้บริโภคมี หลักประกันให้ได้รับความคุ้มครองความเสียหายมากขึ้น เป็นการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ตามหลักความรับผิดตามสัญญา และความรับผิดทางละเมิดที่ใช้บังคับมานาน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะภาคการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตสูง

ทั้งนี้ เมื่อมีการผลักดันหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) และผลักดันให้ ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) ในประเทศไทย ก็ได้มีการศึกษาถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบการการค้าการลงทุนจนสามารถ ตอบคำถามต่อผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะต่อการค้าการลงทุนและภาคอุตสาหกรรมการผลิตได้ ประเทศไทยจึงนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ โดยประกาศใช้พระราชบัญญัติ

ความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 เป็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค ในกรณีได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งภายใต้มาตรการทางกฎหมายฉบับนี้ จะคุ้มครองถึงผู้ใช้สินค้าที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ขาย ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย โดยการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เสียหาย ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ประกาศใช้นี้ เป็นการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้กับผู้ประกอบการ ทั้งผู้ออกแบบ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าได้รับความเสียหาย โดยที่ผู้บริโภคไม่ต้องพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยของสินค้า ไม่ว่าจะจากการผลิต การออกแบบ หรือการให้คำแนะนำ หรือคำเตือน หรือข้อมูลที่สำคัญต่อการบริโภคสินค้าอย่างปลอดภัย เพราะในปัจจุบันการผลิตหรือนำเข้าจากต่างประเทศ มีกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น ผู้บริโภคจะตรวจสอบว่าสินค้าใดไม่ปลอดภัยย่อมจะทำได้ยาก และเมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจหรือทรัพย์สินของผู้บริโภคเองหรือบุคคลอื่นได้ แต่การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ในการกระทำละเมิดของผู้ผลิตหรือนำเข้าเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไป ยังไม่มีกฎหมายฉบับใดให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่จะได้รับความคุ้มครองความเสียหายอย่างเพียงพอและเป็นธรรม จึงได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้า ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้านั้น เพื่อให้ผู้เสียหายไม่ต้องมีภาระพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น ซึ่งจะมีโอกาสที่จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรมมากกว่าการใช้มาตรการทางกฎหมายในระบบเก่า ที่ใช้หลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญา หรือหลักความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ที่ภาระการนำสืบจะอยู่กับฝ่ายผู้เสียหาย ซึ่งยากแก่การนำสืบถึงกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนใช้เทคโนโลยีสูงได้

ทั้งนี้ หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ ก็คือหลักเกณฑ์การพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบ ซึ่งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของต่างประเทศ ไม่ว่าจะป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกา กฎหมายของสหภาพยุโรป กฎหมายของประเทศอังกฤษ กฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี กฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส หรือกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น ล้วนพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจากหลายหลักเกณฑ์ ทั้งหลักความคาดหวังได้ของผู้บริโภคหรือความคาดหวังของผู้บริโภคโดยทั่วไป (Consumer Expectation Test) หลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk-Utility Test) หลักความประมาทเลินเล่อตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดเดิม แต่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิด

ขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ของประเทศไทย ใช้หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) ที่เป็นหลักหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของสหภาพยุโรป มาใช้ในการพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเพียงอย่างเดียว โดยพิจารณาจากความพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภคว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งการใช้หลักความพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) เพียงอย่างเดียว อาจเกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ความรับผิดของผู้ผลิตหรือผู้ขายเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสินค้านั้นไม่ปลอดภัย คือเป็นสินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย จากความบกพร่องในการผลิต การออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร โดยจะคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้ งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภค

ประเทศไทยได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อแก้ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคุ้มครองผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เมื่อประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 โดยใช้ EC Directive 85/374/EEC ของสหภาพยุโรป และกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น (Product Liability Law 1994) มาใช้เป็นแม่บทในการร่างกฎหมายว่าด้วยความรับผิดอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย แต่นำหลักความพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) ซึ่งเป็นหลักหนึ่งในหลายหลักของระบบกฎหมายต่างประเทศ มาใช้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงอาจมีปัญหการปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นในบางกรณี และหากปรับใช้หลักความพึงคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เดียวที่นำมาใช้ในระบบกฎหมายของประเทศไทยนี้ไม่ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่อมาว่าแล้วจะใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาว่าสินค้าใดเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงประการหนึ่งคือ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ยังเป็นหลักกฎหมายใหม่ในระบบกฎหมายของประเทศไทย มีการพัฒนาหลักกฎหมายนี้มาได้ไม่นานนัก โดยเฉพาะหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) ที่ใช้ในการพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ก็อาจมีปัญหาในการปรับใช้จากเหตุปัจจัยภายนอกอื่นๆ ทั้งสถานะแวดล้อมทางธุรกิจในประเทศไทย ที่ตลาดเป็นของผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภคสูง ความไม่เท่าเทียมกันของสถานะของกลุ่มสัญญา อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าภายใต้สภาพของตลาด และกระบวนการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมใหญ่มีความซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง มีการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคซับซ้อนหลายชั้น ด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าที่ได้รับความ

เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงอาจไม่ได้รับความคุ้มครองความเสียหาย หากใช้หลักความพึง
 คาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) เพียงหลักเดียว พิจารณาว่าสินค้าใดเป็น
 สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

ทั้งนี้ ภายใต้หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค ที่ระบบกฎหมายประเทศไทยนำมาใช้ในการ
 การพิจารณาสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องหรือสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พระราชบัญญัติความรับผิดต่อ
 ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ได้บัญญัตินิยาม “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” ไว้
 ว่าสินค้าที่ก่อ หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะ เป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องใน
 การผลิต หรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับ
 สินค้าหรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า
 รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

จากนิยามข้างต้น เมื่อพิจารณาถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ที่กฎหมายต่างประเทศใช้คำ
 ว่า Defects ซึ่งถ้าแปลตรงตัวน่าจะเป็นความชำรุดบกพร่อง มากกว่าที่จะแปลว่าไม่ปลอดภัยหรือ
 ขาดความปลอดภัย แต่จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในบทก่อนๆ คำว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
 ตามความหมายของประเทศต่างๆ จะหมายถึงสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่จะมีความหมายกว้างกว่า
 สินค้าชำรุดบกพร่อง เพราะสินค้าที่ขาดความปลอดภัย อาจจะชำรุดบกพร่องหรือไม่ชำรุดบกพร่อง
 ก็ได้ เพราะสินค้าบางชนิดอาจไม่ปลอดภัยโดยสภาพของสินค้านั้นเองและเมื่อพิจารณาความไม่
 ปลอดภัยของสินค้า (Defects) ก็จะหมายถึงการที่สินค้านั้นขาดความปลอดภัยตามที่บุคคลพึง
 คาดหวังได้จากสินค้านั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการพิจารณาความไม่ปลอดภัยของสินค้า ก็คือ
 ความคาดหมายของผู้บริโภค โดยทั่วไป ตามหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer
 Expectation Test) ซึ่งเป็นการพิจารณาจากมาตรฐานทางภาวะวิสัย โดยเทียบกับสิ่งที่บุคคลทั่วไป
 หรือสาธารณชนสมควรที่จะได้รับจากสินค้านั้น เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์
 (Product Liability Law) มุ่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้ใช้สินค้า หรือบุคคลภายนอกโดยทั่วไป โดย
 กฎหมายส่วนใหญ่จะกำหนดให้พิจารณาถึงสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ทั้งลักษณะหรือรูปแบบของ
 สินค้า ประโยชน์ของสินค้าที่ผู้บริโภคจะได้รับ รวมทั้งช่วงเวลาที่จำหน่ายสินค้า

เมื่อได้ศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก
 สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็พบว่ากฎหมายของประเทศไทยใช้คำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย”
 เพราะต้องการให้ทราบถึงขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ
 เนื้อหาของกฎหมายที่ตราขึ้น เพื่อที่จะไม่มีความสับสนกับคำว่าความชำรุดบกพร่อง ตามประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ รวมทั้งเมื่อศึกษากฎหมายของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป ทั้งของ
 ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แล้วเทียบกับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความ

เสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 พบว่าแต่ละประเทศต่างก็ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาความไม่ปลอดภัยของสินค้าในตนเองเดียวกัน จะแตกต่างกันบ้างก็ในเรื่องสถานการณ์แวดล้อมหรือพฤติกรรมแห่งกรณี ที่กฎหมายกำหนดให้นำมาพิจารณาด้วย นอกจากลักษณะหรือรูปแบบของสินค้า ประโยชน์ของสินค้าที่สมควรได้รับ รวมทั้งช่วงเวลาที่วางจำหน่าย กล่าวคือกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศอังกฤษ (Consumer Protection Act 1987) บัญญัติให้พิจารณาลักษณะและวัตถุประสงค์ของการจำหน่าย การใช้เครื่องหมาย คำแนะนำหรือคำเตือนของสินค้านั้นด้วย ขณะที่กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ให้พิจารณาลักษณะการทำงานของสินค้า วิธีการใช้งาน ในขณะที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นิยามตามมาตรา 4 บัญญัติให้พิจารณาถึงการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้ด้วย โดยที่กฎหมายของประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่ต่างถือหลักว่าความไม่ปลอดภัยของสินค้า จะต้องมียู่ก่อนการส่งมอบสินค้า

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณานิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามมาตรา 4 จากนิยามหลักที่จะพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะพิจารณาความบกพร่องของสินค้าในกรณีใดกรณีดังต่อไปนี้

(1) ความบกพร่องในการผลิต หมายถึง สินค้าที่ผลิตได้ไม่ตรงตามแบบ หรือแตกต่างไปจากมาตรฐานที่สร้างขึ้นโดยผู้ผลิตเอง สำหรับสินค้าอื่นที่มีลักษณะการใช้งานที่คล้ายคลึงกัน ความบกพร่องในการผลิตจึงเป็นความไม่ปลอดภัยที่ปรากฏในการผลิตสินค้าเฉพาะชิ้น สามารถป้องกันได้ด้วยกระบวนการควบคุมคุณภาพในการผลิต

(2) ความบกพร่องในการออกแบบ หมายถึง กรณีที่สามารถคาดเห็นถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้า อาจหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงได้ด้วยการออกแบบอย่างเหมาะสม

(3) ความบกพร่องในการให้คำเตือนหรือกำหนดข้อบ่งชี้ไม่เพียงพอ ในกรณีที่คาดหมายได้ถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้า ซึ่งอาจหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงนั้นได้ด้วยการมีคำเตือน หรือกำหนดข้อบ่งชี้ที่เหมาะสม ไม่นำสินค้าไปใช้ตามข้อบ่งชี้เรื่องความเสี่ยงนั้น

เมื่อพิจารณาจากบทนิยาม มาตรา 4 ที่บัญญัติไว้นี้ หลักการทั้งสามข้อนี้จะเป็นไปตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ Restatement (Second) of Torts มาตรา 402A ที่ถือว่าสินค้าไม่ปลอดภัยเมื่อสินค้าขาดความปลอดภัยอันพึงมี ตามที่ผู้บริโภคทั่วไปคาดหวังได้ตามสมควรโดยกฎหมายของสหรัฐอเมริกา จะนำหลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk-Utility Test) มาใช้ด้วย เพื่อชั่งน้ำหนักระหว่างความเสี่ยงที่สินค้าน่าจะก่อให้เกิดอันตราย ที่กฎหมายถือว่าผู้ผลิตมีหน้าที่ออกแบบสินค้า เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้น กับประโยชน์ของสินค้าที่จะได้จากการออกแบบของผู้ผลิต โดยถ้าความเสี่ยงภัยในอันตรายจากสินค้า มีมากกว่าประโยชน์ของสินค้าที่

ออกแบบเช่นนั้น ให้ถือว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยผู้เสียหายต้องพิสูจน์ว่าแบบของสินค้านั้น เป็นสาเหตุให้เกิดความเสียหาย หรือพิสูจน์ว่าผู้ผลิตมีทางเลือกที่จะออกแบบ อย่างอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายได้

หลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk-Utility Test) นี้ รองศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ จันทโรภากร ได้อธิบายไว้ในงานวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย (Product Liability Law) ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาและอ้างอิงไว้แล้วในบทก่อนนี้ ว่าหลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk-Utility Test) จะมีหลักในการพิจารณาความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายของสินค้า ได้แก่

- 1) ประโยชน์ใช้สอยและความต้องการสินค้าของผู้บริโภคและสาธารณชน
- 2) ความปลอดภัยของสินค้า โดยจะพิจารณาจากแนวโน้มของการก่ออันตราย และความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น
- 3) การใช้สินค้าอื่นที่ไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคทดแทน
- 4) ความสามารถในการกำจัดคุณลักษณะที่ไม่ปลอดภัยของสินค้านั้น โดยไม่ทำให้การใช้ประโยชน์ของสินค้าเสียไป หรือไม่ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินไป เพื่อให้สินค้าใช้ประโยชน์ได้
- 5) ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความอันตรายของผู้ใช้ โดยการใช้ความระมัดระวังในการใช้สินค้า
- 6) ความตระหนักรู้ของผู้ใช้เกี่ยวกับอันตรายของสินค้านั้น โดยพิจารณาจากความรู้อของสาธารณชน คำเตือนและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินค้าที่มีอยู่ในขณะนั้น และ
- 7) การกระจายความเสียหายโดยการตั้งราคาของสินค้าให้สูงขึ้น เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงที่จะต้องจัดให้มีการประกันภัย เพื่อคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า ที่ผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบ

อย่างไรก็ตาม ยังมีความไม่ปลอดภัยอีกประเภทหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่นายสมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์ ได้อธิบายไว้ในบทความ เรื่อง ความเสี่ยงภัยอันเกิดขึ้นจากการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าบกพร่อง (วารสารนิติศาสตร์ เล่ม 4 ปีที่ 31 (ธันวาคม 2544) หน้า 844) ว่าความไม่ปลอดภัยอีกกรณีหนึ่ง คือความไม่ปลอดภัยของสินค้าที่พบในภายหลัง ด้วยการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือความไม่ปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ต้องเสี่ยง (Defect in Development Risk or Entwicklungrisiko) ซึ่งได้แก่กรณีที่สินค้าได้ผลิตขึ้นตามหลักวิชาการและมาตรฐานทางเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในขณะนั้นผลิตสินค้าแล้ว แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จนอยู่ใน

มาตรฐานที่สามารถตรวจสอบและพิสูจน์ถึงอันตรายจากสินค้า อันเป็นสาเหตุของความเสียหายที่เกิดขึ้นได้แล้ว ผู้ผลิตจึงอาจต้องรับผิดชอบสำหรับความไม่ปลอดภัยนั้นด้วย

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการใช้หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภคหลักเดียว (Consumer Expectation Test) ตามที่บัญญัติไว้ในนิยามสินค้าที่ไม่ปลอดภัย มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 อาจไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นหลักในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ที่แม้ว่าจะได้นำกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของสหภาพยุโรป EC Directive 85/374/EEC กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น (Product Liability Law 1994) เป็นแม่แบบในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับในประเทศไทยก็ตาม กฎหมายของประเทศต่างๆ เหล่านี้ ต่างมีพัฒนาการมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ก่อนประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้อย่างเป็นทางการในประเทศนั้นๆ กับทั้งระบบกฎหมายของประเทศเหล่านี้ ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจากหลายหลัก ทั้งหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) หลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk-Utility Test) หลักความประมาทเลินเล่อในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักอื่นๆ ไม่ได้ใช้หลักใดหลักหนึ่งเพียงหลักเดียว เพราะอาจมีปัญหาการปรับใช้กฎหมายได้ ขณะที่ประเทศไทยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ โดยพระราชบัญญัติความรับผิดอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และนับตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ที่ประเทศไทยได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ภายใต้สภาพการณ์ของสังคมไทยที่ตลาดเป็นของภาคธุรกิจ ที่มีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภค การใช้หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) เพียงหลักเดียวอาจจะไม่เพียงพอ จึงควรนำหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) หลักอื่นๆ ของประเทศที่มีพัฒนาการของกฎหมายนี้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มาปรับใช้ในการพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพื่อคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้นด้วย

โดยนัยดังกล่าว เมื่อบทนิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ครอบคลุมหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่ควรนำมาปรับใช้ในกฎหมายไทยด้วย จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นำหลักเกณฑ์การพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในระบบกฎหมายของประเทศอื่นๆ ที่ได้ศึกษาข้างต้น ทั้งหลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์

(Risk-Utility Test) หลักประมาทเลินเล่อ มาบัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศไทยด้วย เพื่อให้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มีบทบัญญัติที่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะจากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศพบว่า กฎหมายของประเทศไทยที่พัฒนากฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์มาจากการพัฒนาหลักกฎหมายนี้โดยศาล เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ก็จะนำหลักเกณฑ์ที่ศาลได้พัฒนาไว้ในคำพิพากษาของศาลในคดีเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์ ไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ด้วย กับทั้งได้นำหลักเกณฑ์อื่นที่ศาลของบางประเทศนำไปใช้ ไปบัญญัติให้มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่สมบูรณ์ขึ้นสามารถนำไปปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ตามควรแก่กรณี กฎหมายของประเทศไทยก็เช่นกัน เมื่อบังคับใช้ไปได้ระยะเวลาหนึ่ง เมื่อพบช่องว่างของกฎหมายก็ต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย อันเป็นการพัฒนาหลักกฎหมายนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย ให้สามารถพัฒนาหลักเกณฑ์อื่นๆ มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย เพื่ออุดช่องว่างกฎหมายในกรณีข้อเท็จจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่อาจนำหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) มาใช้ได้ ภายใต้สมมติฐานของกฎหมายที่ว่าหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค (Consumer Expectation Test) เพียงหลักเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้บริโภค การพัฒนาหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ให้สามารถนำหลักความเสี่ยงและหลักอรรถประโยชน์ (Risk Utility Test) หลักความประมาทเลินเล่อ ที่ระบบกฎหมายต่างประเทศใช้พิจารณาสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมาปรับใช้ด้วย ให้สามารถคุ้มครองความเสียหายได้ครอบคลุมที่สุด มาปรับใช้ในกฎหมายของประเทศไทยด้วย เพื่อให้กฎหมายที่มีอยู่มีความสมบูรณ์ และมีดุลยภาพ ระหว่างการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีประสิทธิภาพ กับผลประโยชน์ของภาคธุรกิจ เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าสามารถพัฒนาต่อไปได้ โดยที่หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) โดยที่บทบัญญัติต่างๆ ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ไม่เป็นอุปสรรคและหรือขัดขวางการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศแต่อย่างใด

4.2 ปัญหาการให้คำนิยามของคำว่า “สินค้า”

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 บัญญัตินิยามของ “สินค้า” และนิยามอื่นไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“สินค้า” หมายความว่า สิ่งหรือทรัพย์สินทุกชนิดที่ผลิตหรือนำเข้าเพื่อขาย รวมทั้งผลิตผลเกษตรกรรม และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้า ยกเว้นสินค้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ผลิตผลเกษตรกรรม” หมายความว่า ผลผลิตอันเกิดจากเกษตรกรรมต่างๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลิตผลที่เกิดจากธรรมชาติ

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ปปรุง แต่ง ประกอบ ประดิษฐ์ แปรสภาพ เปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก แบ่งบรรจุ แซ่เยือกแข็ง หรือฉายรังสี รวมถึงการกระทำใดๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

“สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิต หรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะของการใช้งานและการเก็บรักษาตาม ปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

จากนิยามในกฎหมายข้างต้น ก็ต้องมาศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ในประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ผลิตหรือผู้ขาย ที่มีต่อผู้บริโภคหรือผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งถ้าหากผู้เสียหายได้รับความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ก็บัญญัติให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมรับผิดต่อผู้เสียหาย ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เมื่อสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าจะความเสียหายนั้นจะเกิดจากความจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม ก็ต้องรับผิดต่อความเสียหายนั้น อันเป็นการใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) อันเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะผู้ผลิต หรือผู้ขายสินค้า จะต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งจากบทบัญญัติที่กล่าวมานี้เป็นหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ที่บัญญัติหลักความรับผิดอย่างเคร่งครัด (Strict Liability) บังคับผู้ประกอบการให้รับผิดไม่ว่าจะได้ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม อันเป็นการแก้ปัญหาคำบังคับใช้กฎหมายภายใต้หลักความรับผิด

ตามสัญญา (Privity of Contract) ที่ในอดีตก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ขายจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองความเสียหาย เพราะความรับผิดเป็นไปตามนิติสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity Rule) ซึ่งเมื่อผู้เสียหายที่ไม่ใช่ผู้ซื้อสินค้าไม่สามารถฟ้องผู้ขายให้รับผิดได้ ผู้ได้รับความเสียหายก็ต้องฟ้องผู้ผลิตเป็นคดีละเมิดฐานจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ผลิตสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกมาสู่ตลาด ที่ผู้เสียหายมีภาระการนำสืบถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตรายนั้น แต่ภายใต้สภาพการณ์ที่กระบวนการผลิตมีความซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีสูงกับทั้งกระบวนการผลิตจะอยู่ในความรับรู้ของผู้ผลิตเพียงฝ่ายเดียว จึงเป็นการยากที่ผู้เสียหายนำสืบให้ศาลเห็นได้ว่าผู้ผลิตมีความประมาทเลินเล่ออย่างไรในชั้นตอนใด เมื่อนำสืบให้ศาลเห็นไม่ได้ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) จึงเป็นหลักที่ได้พัฒนามาใช้เพื่อแก้ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ภายใต้ระบบกฎหมายของแต่ละประเทศ รวมทั้งระบบกฎหมายของประเทศไทยด้วย

สำหรับในส่วนของความเสียหายนั้น พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 บัญญัติว่าความเสียหายหมายถึงความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในเรื่องความเสียหายจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้ความคุ้มครองความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยของผู้เสียหาย ที่เป็นทั้งผู้บริโภคที่ซื้อสินค้า และผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายแม้ไม่ได้เป็นผู้ซื้อสินค้าโดยตรง กับทั้งบัญญัติให้คุ้มครองครอบคลุมถึงความเสียหายต่อจิตใจด้วย ทั้งความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน

จากนิยามในส่วนต่างๆ ข้างต้น พบว่าพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้น ครอบคลุมถึงผู้ที่ไม่ได้ซื้อสินค้านั้นเอง แต่ได้ใช้สินค้าและมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้สินค้านั้นด้วย กับทั้งบัญญัติให้ความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินและความเสียหายทางจิตใจ ทั้งความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นทำนองเดียวกันด้วย จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ได้นำหลักความรับผิด โดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อแก้ปัญหาที่กฎหมายทั่วไปทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายเฉพาะต่างๆ ที่ให้

ความคุ้มครองผู้บริโภค ในส่วนของความรับผิดทางแพ่ง ในอดีตจะเป็นความรับผิดตามสัญญา (Contractual Liability) และความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability) แต่ความรับผิดทางแพ่งจะมีปัญหาในการคุ้มครองผู้บริโภคมานาน เพราะสภาพการณ์ที่ผู้บริโภคจะมีอำนาจต่อรองน้อยกว่าผู้ประกอบการ และสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไปทั้งการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสูง การกระจายสินค้าซับซ้อนหลายขั้นตอน ประการสำคัญ การฟ้องคดีในระบบเก่าไม่ว่าการฟ้องให้รับผิดตามสัญญา หรือฟ้องคดีละเมิด ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบจึงยากที่จะได้รับความคุ้มครอง พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 จึงมีวัตถุประสงค์และนโยบายที่จะแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายทั่วไป และกฎหมายเฉพาะข้างต้น ด้วยการนำหลักความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ที่มีการพัฒนาหลักกฎหมายนี้ ในประเทศที่มีกระบวนการผลิตมีการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตสูง ทั้งในสหภาพยุโรป ประเทศอังกฤษ สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น มาใช้ในประเทศไทยโดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ด้วย บัญญัติให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า ภายใต้หลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ต้องการให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนละเมิดที่ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยอย่างเป็นธรรม เพราะในปัจจุบันการผลิตสินค้าภายในประเทศ หรือการนำเข้าสินค้าต่างประเทศ สินค้าเหล่านี้ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าขั้นสูง ที่ผู้บริโภคไม่เข้าใจกลไกการผลิตที่มีความซับซ้อนหรือใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเหล่านั้นได้ ถ้าหากใช้หลักความรับผิดตามสัญญา หรือความรับผิดทางละเมิด ผู้เสียหายซึ่งมีการกระทำนำสืบจะไม่อาจจะล่วงรู้ หรือเข้าใจกลไกการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงได้ เมื่อไม่สามารถนำสืบให้ศาลเห็นว่า กระบวนการผลิตมีความชำรุดบกพร่องอย่างไร ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ทั้งที่สินค้าที่ไม่ปลอดภัยย่อมมาจากกระบวนการผลิตที่บกพร่อง หรืออาจเป็นความประมาทเลินเล่อ ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการผลิต ผู้ผลิตจึงควรจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนั้น เนื่องจากผู้ผลิตย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด แต่กฎหมายไทยทั้งกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะในอดีต ที่มีอยู่เดิมบังคับตามหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา และละเมิดที่จะต้องมีการกระทำนำสืบ จึงอาจจะไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม กับทั้งมีปัญหาตลอด ประกอบกับการฟ้องคดีให้รับผิดค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระการพิสูจน์ถึงความจงใจ หรือประมาทเลินเล่อในการผลิต ของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าจะเป็นของผู้เสียหายที่ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นจะต้องมีหน้าที่นำสืบ เพราะก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายฉบับใด กำหนดหน้าที่นำสืบ

ให้เป็นของฝ่ายผู้ผลิต หรือไม่มีกฎหมายใดบัญญัติหน้าที่ความรับผิดชอบในความเสียหาย ให้เป็นของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไว้โดยตรงเลย

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงมีนโยบายและหลักการพื้นฐานที่จะคุ้มครองผู้บริโภคและผู้เสียหาย ให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม โดยมุ่งที่จะคุ้มครองผู้บริโภคในเชิงเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้า อันเป็นการแก้ปัญหาจากมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่เดิมทั้งกฎหมายทั่วไป ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายเฉพาะต่างๆ ที่ไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคได้ตามความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงด้วยความเป็นธรรม ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่เดิม ไม่สอดคล้องกับตลาดสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไป และสภาพการผลิตที่มีความซับซ้อน ใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 มีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาในส่วนนี้ เพื่อลดอุปสรรคในการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค หรือผู้ที่ได้รับความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยบัญญัติให้มีบทบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบต่อผู้ผลิต ผู้ขาย ผู้นำเข้าหรือผู้เกี่ยวข้องต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่ประเทศในสหภาพยุโรป ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ได้พัฒนาหลักกฎหมายนี้มาคุ้มครองผู้เสียหาย ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งนโยบายของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศเหล่านี้ มีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก เพราะเมื่อสินค้าของประเทศไทยส่งออกไปสู่ตลาดของประเทศเหล่านี้ สินค้าของประเทศไทยในตลาดของประเทศที่ส่งออก จะถูกบังคับตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศเหล่านี้ ซึ่งหากมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค ที่ใช้สินค้าที่ส่งออกจากประเทศไทย ก็ต้องบังคับตามบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability law) ของประเทศนั้น จึงต้องบูรณาการกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) มาใช้ในประเทศไทยโดยมีหลักการสำคัญของกฎหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทยด้วย ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้วนโยบายและหลักการพื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศต่างๆ นั้นจะครอบคลุมในด้านต่างๆ ที่มีปัญหาในการคุ้มครองผู้บริโภคในอดีต กล่าวคือ

ในด้านการคุ้มครองความเสียหายนั้น กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) จะให้ความคุ้มครองแก่ชีวิต ร่างกาย รวมทั้งทรัพย์สินของผู้เสียหาย ให้ได้รับการชดเชยและเยียวยาอย่างเพียงพอและเหมาะสม (Adequate and Appropriate Compensation) เพื่อลดข้อจำกัดและอุปสรรคจากหลักความรับผิดทางสัญญา และหลักความรับผิดทางละเมิด ความรับผิด

ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) จึงนำแนวคิดตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งหลักนี้ศาลในประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น ได้พัฒนาหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในคดีที่เกิดขึ้นจนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จนมีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ขึ้นในประเทศเหล่านี้ กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศเหล่านี้ จึงมีนโยบายและหลักการของกฎหมายที่ชัดเจนมาก กล่าวคือ

ในด้านหลักประกันความปลอดภัย กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยจากสินค้าที่ออกวางตลาดแก่ผู้บริโภค ผู้ผลิตอยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้ป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุด ด้วยการไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือมีความชำรุดบกพร่องออกสู่ตลาด กับทั้งประกันภัยสินค้าเพื่อบริหารความเสี่ยงแก่ตัวสินค้าที่นำออกสู่ตลาดด้วย ผู้ผลิตจึงควรจะเป็นผู้รับผิดชอบที่มีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้านั้น

ในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน การนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ จะต้องไม่เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าการลงทุน ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์การยกเว้นความรับผิด ที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้ผลิตด้วย โดยให้ผู้ผลิตสามารถนำสืบเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นความรับผิดได้ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสม และไม่กระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครองผู้บริโภค เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการผลิต ในขณะที่การผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายยังไม่สามารถพิสูจน์ถึงความชำรุดบกพร่องขณะนั้นได้ ทั้งนี้ ตามหลัก State of the Art Defence เพื่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ให้การผลิตสินค้าให้สินค้ามีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคมากที่สุด

ในด้านการส่งเสริมเกษตรปฐมภูมิ บางประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ที่ใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดโดยกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ที่สินค้าเกษตรเป็นสินค้าภายใต้นโยบายต้องให้การปกป้อง (Protection) เป็นพิเศษ จะคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสินค้าเกษตร ที่ยังไม่ได้แปรรูปและผลิตผลธรรมชาติ (Agricultural Primary Products) กฎหมายจะกำหนดหลักเกณฑ์ไม่ให้สินค้าเหล่านี้ อยู่ภายใต้ความรับผิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) เว้นแต่จะแปรรูปหรือได้ผ่านกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมแล้ว นอกจากนี้ในส่วนของผู้ต้องรับผิด กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์

(Product Liability Law) ของประเทศในสหภาพยุโรป และประเทศญี่ปุ่น จะไม่นำผู้ขายปลีกขนาด เล็กมาอยู่ในสถานะเดียวกับผู้ผลิต จึงไม่กระทบกับผู้ขายปลีกที่เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก

ดังนั้น นโยบายและหลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่น จึงแตกต่างจาก นโยบายและหลักการสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ที่จะเน้นการคุ้มครองความเสียหายแก่ผู้บริโภค หรือผู้ใช้สินค้าที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เป็นการวางหลักเกณฑ์ทางกฎหมายใหม่ เพื่อใช้เป็นกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค มาตรการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงแตกต่างไปจากกฎหมายทั่วไป และกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับอยู่ หลายประการ ทั้งในด้านความครอบคลุมที่ใช้บังคับกับสินค้าเกือบทุกประเภท เว้นแต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตัวสินค้านั้นเอง ในด้านหลักความรับผิดและการพิสูจน์ความผิดที่กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการตามสายการผลิต การจำหน่าย การนำเข้า จะมีบทบัญญัติบังคับให้ผู้ประกอบการจะต้องรับผิด แม้มิได้ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ทั้งนี้ ตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) กับทั้งเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองให้แก่ผู้บริโภคทางอ้อม เพราะมีบทบัญญัติให้ ข้อตกลงยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิต หรือผู้ต้องรับผิดไม่มีใช้ผลบังคับ นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติ ให้เรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้ด้วย จึงเห็นได้ชัดเจนว่าพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ ในการการคุ้มครองผู้บริโภค โดยหลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ ก็เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและ คุ้มครองความเสียหายแก่ผู้เสียหาย ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยอย่างเคร่งครัด รอบ ด้าน ครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ต่างจากกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น การมีบทบัญญัติที่เคร่งครัดรอบด้านและครอบคลุมอย่างกว้างขวางเช่นนี้ จึงเป็นจุดแข็งของ กฎหมายที่มีหลักการสำคัญเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ที่คู่หนึ่งจะเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ สำคัญ ที่ใช้คุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

แต่ภายใต้หลักการสำคัญของกฎหมาย และวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่คู่หนึ่งมีความ ชัดเจนอย่างมาก ก็ยังพบว่ามิช้องว่างของกฎหมายหลายส่วน ที่อาจกระทบต่อหลักการสำคัญของ กฎหมาย ที่มีเจตนารมณ์เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เพื่อการแก้ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายทั่วไปในอดีต ทั้งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญา และลักษณะละเมิด ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 และกฎหมาย

เฉพาะทั้งพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติยา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2530 พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2558 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2551 ให้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ยกเว้นหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) และยกเว้นภาระการนำสืบตามกฎหมายลักษณะละเมิด เพราะหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เป็นหลักความรับผิดแม้ไม่มีความผิด แต่ต้องรับผิดเพราะกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิด

ทั้งนี้ ช่องว่างของกฎหมายประการหนึ่ง ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็คือ บทนิยามของ “สินค้า” บัญญัติยกเว้น “สินค้าตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง” กฎหมายฉบับนี้เมื่อประกาศใช้บังคับในประเทศไทยในปี พ.ศ.2551 เมื่ออ่านบทบัญญัติในส่วนต่างๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ก็ดูประหนึ่งว่าพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นี้ มีกลไกทางกฎหมายที่บังคับอย่างเคร่งครัด ครอบคลุมสินค้าทุกชนิดแม้กระทั่งสินค้าเกษตรปฐมภูมิที่ยังไม่แปรรูป ที่แม้แต่กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของสหภาพยุโรป รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ยังมีบทบัญญัติยกเว้นสินค้าเกษตรปฐมภูมิ (Agricultural Primary Product) เพื่อไม่ให้กระทบกับเกษตรกร แต่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 กลับมีบทบัญญัติครอบคลุมไปถึงสินค้าเกษตรปฐมภูมิ ต้องมีความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากนิยามของผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม มิได้ยกเว้นสินค้าเกษตรปฐมภูมิไว้ กล่าวคือ “ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม” หมายความว่า ผลผลิตอันเกิดจากเกษตรกรรมต่างๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงไหม เลี้ยงผึ้ง เพาะเห็ด แต่ไม่รวมถึงผลผลิตที่เกิดจากธรรมชาติ กลไกการคุ้มครองความเสียหายแก่ผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ จึงครอบคลุมถึงสินค้าเกษตรปฐมภูมิด้วย แต่กลับมีการเขียนคำนิยามของสินค้าโดยเปิดช่องว่างไว้โดยยกเว้นให้มีการยกเว้นสินค้าบางประเภท ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 กล่าวคือ ให้อำนาจประกาศกฎกระทรวง ยกเว้นสินค้าเป็นรายสินค้าไว้ เช่น กฎกระทรวง กำหนดद्याและเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ให้บริการทางสาธารณสุข ได้ผลิตขึ้นมาใช้กับผู้ป่วยหรือสัตว์เฉพาะราย ที่ผ่านการตรวจรักษาหรือได้ผลิตตามคำสั่งของผู้ให้บริการสาธารณสุขผู้ตรวจรักษา เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2554 เพื่อให้สินค้าที่ประกาศยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง ไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) หมายความว่าสินค้าใดที่ประกาศกฎกระทรวงยกเว้นไว้ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้านั้น ผู้เสียหายที่ใช้สิทธิทางศาลเรียกร้องค่าเสียหาย จะต้องฟ้องให้รับผิดตามสัญญาตามหลัก

ความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) หรือฟ้องผู้ผลิตให้รับผิดตามกฎหมายลักษณะละเมิด ผู้เสียหายก็จะมีภาระการนำสืบเพื่อพิสูจน์ข้อกล่าวหาเอง ซึ่งหากไม่สามารถล่วงรู้กลไกการผลิตที่มีเทคโนโลยีสูงและมีความซับซ้อน ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง เพราะหากที่ผู้เสียหายจะเข้าใจและรู้ถึงกลไกการผลิต สินค้าใดที่ประกาศยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง ก็จะถอยกลับไปใช้หลักกฎหมายทั่วไป ที่เคยใช้บังคับมาก่อนประกาศใช้ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

ปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้น ในการบัญญัตินิยามยกเว้นสินค้าที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ไม่ต้องอยู่ในบังคับหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็คือบทบัญญัติกฎหมายมีการเปิดช่องให้มีการประกาศกฎกระทรวง ยกเว้นสินค้าที่ไม่ต้องอยู่ในบังคับพระราชบัญญัตินี้ได้ นั่นคือหากผู้ประกอบการต้องการผลักดันให้สินค้าชนิดใด ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ก็จะผลักดันผ่านผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งในสภาพการณ์ของตลาดในประเทศไทย ที่ตลาดและอำนาจต่อรองทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการมีเหนือผู้บริโภคแล้ว หากประสงค์จะคุ้มครองสินค้าชนิดใด ประเภทใดหรือรายการใดแล้วก็สามารถทำได้ เพราะบทบัญญัติกฎหมายบัญญัติเปิดช่องไว้ให้ทำได้ ซึ่งถ้าหากพิจารณาในบริบท (Context) ที่เป็นหลักการสำคัญของกฎหมาย และวัตถุประสงค์การประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาแก้ปัญหาคู่ครองผู้บริโภคที่เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ไม่ได้รับความคุ้มครองทั้งตามกฎหมายทั่วไป และตามกฎหมายเฉพาะในอดีตแล้ว ก็จะกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายอย่างมาก เพราะแม้กระทั่งกฎหมายของต่างประเทศ ที่ประเทศไทยได้นำมาเป็นแม่แบบในการตรากฎหมายฉบับนี้ ต่างมีข้อยกเว้นเพียงเรื่อง State of the Art Defense ที่กฎหมายให้ใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อไม่ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ คือผู้ผลิตไม่สามารถที่จะรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีนั้นได้ เพราะยังไม่มีองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ชี้ชัดว่าจะเกิดกรณีเช่นนั้นขึ้นได้ขณะทำการผลิต โดยการนำสืบถึงข้อยกเว้นนี้จะเป็นภาระของผู้ผลิต และสินค้าเกษตรปฐมภูมิ (Agricultural Primary Product) เพื่อไม่ให้กระทบกับเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งประเด็นเรื่องผู้เสียหายสมัครใจซื้อสินค้านั้นเอง ความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นเพราะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบราชการ หรือข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตชั้นส่วน หรือผู้เสียหายใช้สินค้าผิดวิธี ที่ต้องบัญญัติให้เป็นข้อต่อสู้ของผู้ผลิตได้ แต่พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่นำเอาหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้แก้ปัญหาคู่ครองผู้บริโภคที่เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย กลับมีบทบัญญัติเปิดช่องให้สามารถประกาศกฎกระทรวง เพื่อ

ยกเว้นสินค้าบางชนิดให้ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ การมีบทบัญญัตินี้จึงกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายอย่างมาก

กับทั้งหากพิจารณาในเชิงข้อเท็จจริง นับตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดยาและเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ให้บริการสาธารณสุขผลิต เพื่อนำมาใช้เฉพาะกับการบำบัดรักษาผู้ป่วยหรือสัตว์เฉพาะรายที่ผ่านการตรวจรักษา หรือผลิตตามคำสั่งของผู้ให้บริการสาธารณสุข ผู้ตรวจรักษานั้นแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ได้ผลิตเพื่อขายแก่บุคคลทั่วไป เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นตามกฎหมายที่กระทบต่อหลักการสำคัญของหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เช่นกัน เพราะหากมีการนำยาหรือเครื่องมือแพทย์ ที่ผลิตขึ้นเฉพาะกับการบำบัดรักษาผู้ป่วยหรือสัตว์เฉพาะรายที่ผ่านการตรวจรักษา หรือผลิตตามคำสั่งผู้ให้บริการสาธารณสุขผู้ตรวจรักษา ซึ่งได้รับการยกเว้นความรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายฉบับนี้ ถูกนำไปขายแก่บุคคลทั่วไปแล้วเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคซึ่งเป็นบุคคลทั่วไป ที่ไม่ใช่บุคคลที่แพทย์สั่งผลิตยาให้โดยเฉพาะเจาะจง ก็จะมีปัญหาว่าจะใช้ข้อยกเว้นชนิดที่ประกาศในกฎกระทรวงนี้ ผู้ผลิตอ้างมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ผลิตได้หรือไม่เพียงใด เพราะได้ผลิตตามคำสั่งแพทย์เพื่อผู้ป่วยเฉพาะรายเท่านั้น แต่เมื่อยาที่ได้รับยกเว้นเฉพาะถูกนำไปใช้กับผู้ป่วย ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่ใช้ยาที่ผลิตขึ้นเฉพาะตามคำสั่งแพทย์แล้วเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ผลิตก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าหากข้ออ้างนี้ฟังขึ้นผู้เสียหายจากการบริโภคยารายนี้ ซึ่งไม่ใช่ผู้ป่วยที่แพทย์สั่งผลิตยาเฉพาะรายให้ นั่นก็ จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) นั่นคือไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็ต้องย้อนกลับไปใช้กฎหมายทั่วไป คือจะต้องฟ้องเรียกค่าเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญา หรือลักษณะละเมิด ที่ผู้เสียหายจะต้องมีภาระการนำสืบ ที่มีปัญหาการได้ เรื่องการได้รับความคุ้มครองความเสียหายในอดีต จนต้องประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 การประกาศยกเว้นสินค้าบางประเภทไว้ เช่นนี้จึงกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภค และผู้เสียหายที่จะไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ทันที

ยิ่งกว่านั้นหากพิจารณาอีกบริบทหนึ่ง ในอนาคตถ้ามีการผลักดันให้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดยกเว้นสินค้าเพิ่มเติม ไม่ว่าโดยองค์กรภาคธุรกิจหรือองค์กรที่เป็นตัวแทนการค้า เพื่อยกเว้นความรับผิดสำหรับสินค้าที่ประกาศเพิ่มเติม ก็ยังกระทบต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่นำมาใช้คุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายมากตามไปด้วย ซึ่งก็จะต้องย้อนกลับไปค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย (Spirit of law) ของพระราชบัญญัติความรับผิด

ต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ว่ามีการบัญญัติกฎหมายฉบับนี้ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยใช้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาแก้ปัญหาค่าคุ้มครองผู้บริโภคและเยียวยาความเสียหาย ที่ไม่สามารถใช้กลไกกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะที่มีอยู่คุ้มครองผู้บริโภคได้ เพราะกฎหมายที่มีอยู่เดิมจะบังคับตามหลักความรับผิดตามสัญญา และหลักความรับผิดทางละเมิดที่ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายต้องมีการนำเสนอสืบ ซึ่งยากที่จะนำเสนอให้ศาลเห็นความจริง หรือประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตได้ จึงได้มีการผลักดันให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 โดยการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภค โดยยกเว้นหลักความรับผิดตามสัญญา กับทั้งให้ภาระการนำเสนอตกอยู่กับฝ่ายผู้ผลิต โดยพระราชบัญญัตินี้มีการผลักดันและใช้ระยะเวลาในการพิจารณาหลายรัฐบาล มีการคัดค้านจากผู้ประกอบการ และนักลงทุนรายใหญ่และแม้จะประกาศใช้ในสมัยรัฐบาลคณะรัฐประหาร ที่มีพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีแต่ก็เคยผ่านการพิจารณาและผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ในรัฐบาลก่อนๆ ก่อนการรัฐประหารเรียบร้อยแล้ว จึงได้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้เป็นหลักในการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ก็ยังมีช่องว่างของกฎหมายที่มีบทบัญญัติให้ยกเว้นความรับผิดของสินค้าได้

การมีบทบัญญัติกฎหมายเปิดช่องให้ประกาศกฎกระทรวง เพื่อยกเว้นความรับผิดแก่สินค้าบางประเภทไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จึงกระทบต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่นำมาใช้คุ้มครองผู้เสียหายที่เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) อย่างยิ่ง เพราะสภาพการณ์ของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป กระบวนการผลิตที่มีความซับซ้อน และใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงและอำนาจต่อช่องทางธุรกิจที่เหนือกว่าของผู้ต้องรับผิด ตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งก็คือผู้ผลิตก็จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะถ้าหากสินค้าใดประกาศให้เป็นสินค้าที่ได้รับยกเว้นความรับผิดโดยกฎกระทรวงแล้ว สินค้านั้นก็ไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายจะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ก็ต้องฟ้องโดยอาศัยนิติสัมพันธ์ทางสัญญาตามหลักความรับผิดตามสัญญา หรือฟ้องให้รับผิดตามหลักความรับผิดทางละเมิดที่ผู้เสียหายต้องมีการนำเสนอสืบ ดังนั้น เมื่อยกเว้นความรับผิดสินค้าใดไว้โดยกฎกระทรวงก็จะต้องย้อนกลับไปใช้สิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหาย ตามหลักกฎหมายทั่วไป หรือกฎหมายเฉพาะเรื่องนั้นๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ทั้งนี้ในปัจจุบันได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยนำหลักความรับผิด

ผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคแล้ว การมีบทบัญญัติให้ยกเว้นความรับผิดชอบสินค้าไว้โดยกฎกระทรวง จึงกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายอย่างมาก

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนนี้ ในส่วนที่บัญญัติยกเว้นสินค้าไว้ โดยออกกฎกระทรวง เพื่อป้องกันมิให้ภาคธุรกิจใช้มาตรการทางสังคม หรืออ้างผลกระทบทางธุรกิจใดๆ มาเคลื่อนไหวผลักดันให้ภาครัฐออกกฎกระทรวง ยกเว้นสินค้าเพิ่มขึ้นเพื่อปกป้องสินค้าของตน หรือไม่ให้มีต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงเพิ่มขึ้น โดยการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัตินิยามของสินค้าเสียใหม่ ทั้งนี้ อาจเพิ่มเติมบทบัญญัติวรรคสองของนิยาม “สินค้า” ที่เป็นการเพิ่มเงื่อนไขการประกาศกฎกระทรวงให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือกำหนดเงื่อนไขการประกาศยกเว้นสินค้าบางประเภทไว้ โดยกฎกระทรวงอย่างเคร่งครัดและกระทำได้อย่าง และหากจะประกาศสินค้าโดยยกเว้นไว้ ก็ต้องโดยเหตุผลเพื่อประโยชน์สาธารณะ ที่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เช่น ยกเว้นความรับผิดชอบของสินค้าบางประเภทโดยเหตุผลเรื่องความคุ้มครองเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ เช่น สินค้าเกษตรไม่แปรรูป เพื่อการคุ้มครองเกษตรกรรายย่อยไม่ให้ได้รับผลกระทบ ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค เพราะหลักการของกฎหมายว่าด้วยความผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) มุ่งที่จะใช้บังคับแก่การผลิตเชิงอุตสาหกรรม เป็นสินค้าที่ผลิตหรือแปรรูปเพื่อจำหน่ายมากกว่าที่จะบังคับกับสินค้าเกษตรไม่แปรรูป เช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ ยกเว้นสินค้าเกษตรปฐมภูมิ แต่ในนิยามผลิตผลเกษตรกรรม ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จะไม่ได้ยกเว้นสินค้าเกษตรไม่แปรรูปแต่อย่างใด ดังนั้น ในอนาคตอาจมีการทบทวนบทบัญญัติเรื่องนี้ ก็อาจกระทำได้โดยกฎกระทรวงซึ่งเป็นกฎหมายของฝ่ายบริหาร ที่ผ่านความเห็นชอบคณะรัฐมนตรี

4.3 ปัญหาการยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ตามมาตรา 7

ปัญหาตามข้อนี้เป็นปัญหาการยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ที่บทบัญญัติมาตรา 7 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติยกเว้นความรับผิดชอบผู้ประกอบการเอาไว้ว่า

“ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินค้านั้นมีได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- (2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ

(3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้ หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และชัดเจนตามสมควรแล้ว”

บทบัญญัติข้างต้นเป็นบทบัญญัติที่ให้ผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้าที่เรียกรวมๆ ว่าผู้ประกอบการนั้น สามารถนำสืบเพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งถ้าหากไม่มีบทบัญญัติมาตรานี้ไว้ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้า ก็จะต้องรับผิดตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่นำมาใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) หรือพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 การบัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ไว้ในมาตรา 7 ให้ผู้ประกอบการสามารถนำสืบเพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ ก็คือการนำสืบเพื่อยกเว้นหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมาย จึงต้องศึกษาวิเคราะห์เพื่อแสวงหาคำตอบ ว่าผลจากบทบัญญัติมาตรา 7 ที่บัญญัติให้ผู้ประกอบการสามารถนำสืบเพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายอย่างมาก

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ท้ายพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้ว ก็ยังเห็นได้ชัดเจนว่าการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ เป็นการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้แก้ปัญหาการฟ้องคดีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในปัจจุบันมีความยุ่งยาก เนื่องจากการพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ในการกระทำผิดของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้านั้น จะตกเป็นหน้าที่ของผู้ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายทั่วไป เพราะยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับ ความเสียหายที่เกิดจากสินค้า โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบใน ความเสียหายของผู้ผลิตหรือผู้เกี่ยวข้องไว้โดยตรง กับทั้งสินค้าในปัจจุบันไม่ว่าจะผลิตในประเทศ หรือนำเข้า มีกระบวนการผลิตที่ใช้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสูงขึ้นเป็นลำดับ การที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าไม่ปลอดภัยกระทำไดยาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไปใช้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจหรือทรัพย์สินของผู้บริโภคหรือบุคคลอื่นได้แต่การฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายมีความยุ่งยาก จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้จะส่งผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยของสินค้าตลอดจนได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรม แต่เมื่อได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ตามเหตุผลท้าย

พระราชบัญญัติข้างต้นนี้ ก็มีบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการไว้ด้วย แม้จะเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศ แต่ภายใต้สภาพของตลาดที่ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองเหนือผู้บริโภค การบัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้อย่างกว้างๆ เช่นนี้ ผู้ประกอบการสามารถนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ซึ่งจะกระทบต่อความเสียหายของผู้บริโภค หรือผู้ใช้สินค้าแล้วเกิดความเสียหายทันที เพราะเมื่อผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิด ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหาย ซึ่งเจตนารมณ์สำคัญในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ก็คือเพื่อใช้เป็นมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีปัญหาการดำเนินคดีเรียกร้องค่าเสียหายในระบบเก่า แต่การมีข้อยกเว้นความรับผิดแม้จะเป็นไปตามหลักสากล ที่เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการต่อสู้คดีได้ แต่ความไม่เท่าเทียมกันของสถานะทางสังคม การนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดย่อมกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายและสิทธิของผู้บริโภคและผู้เสียหายทันที

ประเทศไทยได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งเป็นความรับผิดแม้ไม่มีความผิดเพราะกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิด มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคและคุ้มครองผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) เป็นความรับผิดของผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันมิให้เกิดความเสียหายได้ดีที่สุด ซึ่งก็คือผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้า เพราะผู้ผลิตย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องออกสู่ตลาด และผู้ขายย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกจำหน่าย หากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาดไปสู่ผู้บริโภค และเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าหรือผู้ใช้สินค้า ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องรับผิดตามหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในระบบกฎหมายของประเทศไทย โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่มีวัตถุประสงค์หลักก็คือการคุ้มครองผู้บริโภคเพราะในอดีตก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ การคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะเป็นไปตามหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) แต่ถ้าหากผู้เสียหายไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ขายโดยตรง ก็ต้องใช้สิทธิฟ้องคดีตามหลักความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability) ซึ่งต้องมีภาระการนำสืบ หากนำสืบไม่ได้ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองความเสียหายนั้น การนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เป็นการแก้ปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ในอดีตมีข้อจำกัดภายใต้หลักความรับผิดตามสัญญาในอดีต การประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จึงมีหลักการสำคัญของกฎหมายก็คือการคุ้มครองผู้บริโภค โดยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งเป็นความรับผิดที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) ที่เป็นทั้งความรับผิดทางสัญญา และความรับผิด

ทางละเมิดอยู่ร่วมกัน เพราะในแง่ของความไม่ปลอดภัยของสินค้า จะใช้หลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภค แต่ในแง่ของความรับผิดชอบที่แท้จริงแล้ว จะเป็นความรับผิดชอบทางละเมิดเนื่องจากความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ มุ่งที่จะเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้เสียหาย รวมทั้งความเสียหายทางจิตใจ โดยผู้เสียหายไม่จำเป็นจะต้องมีนิติสัมพันธ์ทางสัญญา กับผู้ที่ต้องรับผิดชอบแต่อย่างใด

การบัญญัติให้ผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุด รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยโดยไม่ต้องมีการพิสูจน์ความเสียหาย เพราะข้อจำกัดของการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อในการผลิตของผู้ผลิต ในคดีความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) คือข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสินค้าในปัจจุบันมีความซับซ้อน มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูงและล้วนอยู่กับผู้ผลิตยากที่ผู้เสียหายจะรู้ข้อมูลได้ เป็นการยากที่ผู้เสียหายจะเข้าใจ และนำสืบถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิตได้ กับทั้งตลาดมีความซับซ้อนมีการส่งสินค้าออกสู่ตลาดกันทอดๆ การใช้หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญา และลักษณะละเมิด จึงไม่สอดคล้องกับสภาพตลาดที่ซับซ้อนในปัจจุบัน หลักความสัมพันธ์ตามสัญญาไม่อาจใช้คุ้มครองผู้บริโภคได้เพียงหลักเดียวอีกต่อไป เพราะหลักนี้ได้นำหลักความคาดหมายได้ของผู้บริโภคมาใช้ ซึ่งไม่อาจใช้คุ้มครองผู้บริโภคได้ในสภาพของตลาดที่ผู้บริโภค มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าผู้ประกอบการ จึงต้องนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ในกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) มาใช้ ที่หากผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากสินค้าผู้ผลิตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น เพราะก่อนนำสินค้าออกสู่ตลาด สินค้าต้องปลอดภัยและมีสภาพสมบูรณ์ ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นผู้ผลิตจึงต้องรับผิดชอบ แม้ผู้บริโภคไม่ใช่ผู้ซื้อสินค้าจากผู้ผลิตโดยตรงก็ตาม

ความรับผิดในความเสียหายจากสินค้าหรือ Product Liability หมายถึงความรับผิดทางแพ่งของผู้ผลิตสินค้า เพื่อความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยบกพร่องในการผลิต หรือความผิดปกติของสินค้าที่ไม่อาจคาดหมายได้ตามธรรมดา ผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายปลีกจะต้องรับผิดชอบ ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) จึงเป็นความรับผิดของผู้ที่ควรรับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหายจากสินค้า เหตุผลที่ต้องมีผู้รับผิดชอบต่างจากเหตุผลทางแพ่งตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะซื้อขายและลักษณะละเมิด หลักความสัมพันธ์ทางสัญญาจะเหมาะกับตลาด ที่ผู้บริโภคกับผู้ผลิตมีความสัมพันธ์ในสภาพที่ไม่ซับซ้อน การผลิตสินค้ายังไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ผู้บริโภคใช้ความระมัดระวังซื้อสินค้าได้ไม่ยาก เช่นเดียวกับการเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิด จะสอดคล้องกับการผลิตที่ไม่ซับซ้อน หากความเสียหายเกิดจากสินค้าผู้เสียหายจะพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดจากการใช้สินค้าหรือไม่ ไม่ยากแก่การพิสูจน์ความเสียหาย แต่เมื่อการผลิตเป็นระบบอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ใช้เทคโนโลยีสูง ผลิตจำหน่ายทั่วโลก ตลาดมี

ความซับซ้อนจนหลักกฎหมายเดิมและหลักผู้ซื้อต้องระวัง (Caveat Emptor) ขาดความเป็นธรรม เมื่อพิจารณาถึงความรับผิดชอบละเมิด ผู้เสียหายนำสืบยากย่อมไม่มีโอกาสที่จะได้ชดเชยค่าเสียหาย และเยียวยา จึงมีการแสวงหาเหตุผลอธิบายว่าใครคือผู้ที่ควรรับผิดชอบเมื่อมีความเสียหายเกิดจากสินค้า เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพของตลาดที่เปลี่ยนไป ภายใต้สมมุติฐานว่าก่อนที่สินค้าออกสู่ตลาดสินค้า ย่อมมีความปลอดภัยตามที่พึงคาดหมายได้โดยปกติธรรมดา หากมีความผิดปกติเกิดขึ้นโดยไม่อาจคาดหมายได้จากการบริโภคตามปกติ ผู้ผลิตจึงตอบคำถามได้ดีที่สุดว่าความเสียหายเกิดจากอะไร จึงได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) จึงมีหลักการพื้นฐานคือคุ้มครองให้ผู้ที่ไม่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินจากการใช้สินค้าได้รับการเยียวยาความเสียหายอย่างเพียงพอและเหมาะสม (Adequate and Appropriate Compensation) เพราะผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นคู่สัญญาโดยตรงกันน้อยมาก หากใช้หลักความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) ก็จะไม่สามารถฟ้องผู้ผลิตได้เพราะไม่ใช่คู่สัญญากัน จึงนำหลักเรื่องความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Strict Liability) ที่เน้นตัวผลิตภัณฑ์ (Product Defect-Based Liability) ว่ามีความปลอดภัยหรือไม่มาใช้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ว่าสินค้าที่ออกสู่ตลาดมีความปลอดภัย ดังนั้น ผู้ที่จะต้องรับผิดก็คือผู้ผลิต เพราะผู้ผลิตย่อมไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด ภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)

ปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อมา ก็คือ ภายใต้หลักการสำคัญของกฎหมายที่กล่าวไว้ข้างต้นที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภค ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 โดยยกเว้นหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) เพื่อให้ผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้รับการคุ้มครองความเสียหาย แต่การนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ แต่มีบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดในมาตรา 7 ซึ่งกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะบทบัญญัติดังกล่าวมีผลเป็นการยกเว้นหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด ให้สามารถนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้หากผู้ประกอบการพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้ หรือการเก็บรักษาสินค้า ไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้ อย่างถูกต้องและชัดเจนตามสมควรแล้ว ซึ่งเมื่อมีบทบัญญัติยกเว้นความรับผิดเช่นนี้ในสภาพการณ์ของตลาดที่ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองเหนือกว่า ผู้ประกอบการซึ่งรู้และเข้าใจกลไกการผลิตในระบบการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่ใช้เทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ย่อมอยู่ในวิสัยที่จะนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ทั้งนี้ แม้การนำสืบหรือพิสูจน์จะต้องพิสูจน์โดยหน่วยทดสอบพิสูจน์

กลางของรัฐบาล หรือของเอกชนที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ โดยผู้ประกอบการเป็นผู้
ออกค่าใช้จ่าย ไม่ใช่ผู้ประกอบการเป็นผู้พิสูจน์โดยห้องปฏิบัติการของตนเองก็ตาม แต่ข้อยกเว้น
ความรับผิดที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 นี้ โดยนัยหนึ่งก็คือการยอมรับโดยบทบัญญัติกฎหมายฉบับนี้
เองว่ามีบทบัญญัติกฎหมาย เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการนำสืบเพื่อยกเว้นความรับผิดโดยเคร่งครัดได้

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการนำสืบจนหลุดพ้นความรับผิดได้ ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายจากการใช้
สินค้าที่ไม่ปลอดภัยก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่
บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ว่า “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิด
จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิด
จากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม” หลักการสำคัญของ
กฎหมายภายใต้หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ก็จะถูกผลกระทบอย่างรุนแรง การ
บัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้โดยมาตรา 7 จึงไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะเมื่อ
กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ นำสืบเพื่อไม่ต้องรับผิดก็จะเป็นโอกาสของผู้ผลิตหรือผู้
ประกอบธุรกิจ ซึ่งมีอำนาจต่อรองเหนือกว่านำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ หากนำสืบจนหลุดพ้น
ความรับผิดแล้ว ผู้บริโภคก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองและเยียวยาความเสียหาย ทั้งผลแห่งข้อยกเว้น
ความรับผิดที่นำสืบจนหลุดพ้นความรับผิด ผลจะย้อนกลับไปสู่การบังคับกรณีดังกล่าวตามหลัก
กฎหมายทั่วไป คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญาและลักษณะละเมิดอีกครั้ง
เสมือนหนึ่งว่าประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติความผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น
จากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 และเสมือนยังไม่มี การนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict
Liability) มาใช้คุ้มครองผู้บริโภคในระบบกฎหมายของประเทศไทย เพราะเมื่อย้อนกลับ ไปใช้หลัก
กฎหมายทั่วไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าฟ้องให้รับผิดตามสัญญาหรือรับผิด
ทางละเมิดก็ตาม ภาระการนำสืบก็จะตกอยู่ที่ฝ่ายผู้เสียหาย และเมื่อผู้บริโภคไม่มีความเข้าใจ
กระบวนการผลิตที่ซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีสูง ก็ย่อมไม่อาจนำสืบให้ศาลเห็นว่ามีความประมาท
เลินเล่ออย่างไรในขั้นตอนใดของการผลิต ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง ซึ่งด้วยปัญหาเดิมๆ ที่ไม่
สามารถคุ้มครองผู้บริโภคภายใต้หลักกฎหมายทั่วไปได้ จึงมีการผลักดันให้นำหลักความรับผิดโดย
เคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้แก้ปัญหาในระบบเดิม ที่ผู้บริโภคไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเป็น
ธรรมตามควรแก่กรณี ทั้งความรับผิดตามสัญญาและความรับผิดทางละเมิด

แต่เมื่อประเทศไทยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ โดยประกาศ
ใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 บัญญัติ
หลักการนี้ไว้เป็นเจตนารมณ์ของกฎหมาย และบัญญัติความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ไว้
ในมาตรา 5 ให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหาย ในความเสียหายที่เกิดจากสินค้า

ที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้น ได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม แต่ก็มีบัญญัติยกเว้นความรับผิดในมาตรา 7 ซึ่งแม้บทบัญญัติยกเว้นความรับผิดนี้ จะสอดคล้องกับหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของต่างประเทศ แต่สภาพของตลาดในประเทศไทยที่ผู้ประกอบการธุรกิจที่อำนาจทางธุรกิจที่เหนือกว่า และการรู้กลไกของเทคโนโลยีการผลิตขั้นสูง ของผู้ประกอบการ จึงไม่เหลือวิสัยที่จะนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ แม้ว่ากระบวนการพิสูจน์สินค้า จะกระทำโดยหน่วยงานของรัฐที่มาตราฐานก็ตาม และเมื่อใดที่ผู้ประกอบการนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ก็จะกระทบต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ที่จะทำให้หลักดังกล่าว ผ่อนคลายความศักดิ์สิทธิ์ลง และกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่ใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือคุ้มครองความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

นอกจากนี้ จากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายต่างประเทศ ประเด็นเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิด ในบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ว่าระบบกฎหมายของแต่ละประเทศบัญญัติยกเว้นความรับผิดไว้เพียงใด โดยเฉพาะกฎหมายของกลุ่มสหภาพยุโรป และกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นที่ประเทศไทยใช้เป็นแม่แบบในการร่างกฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทย รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ จันทโรภากร อธิบายไว้ในผลงานวิจัยเชิงกฎหมายเปรียบเทียบ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability Law) หน้า 168-174 ที่อ้างอิงไว้แล้วในบทก่อนนี้ โดย EC Directive 85/374/EEC ของกลุ่มสหภาพยุโรป ได้บัญญัติให้ผู้ผลิตสามารถพิสูจน์เพื่อไม่ต้องรับผิด ในเรื่องตนไม่ได้นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกจำหน่าย หรือความชำรุดบกพร่องเป็นเพราะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบของราชการ ซึ่งผู้ผลิตไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ หรือความชำรุดบกพร่องไม่มีอยู่ขณะส่งมอบหรือเกิดขึ้นหลังส่งมอบสินค้านั้น หรือสินค้าไม่ได้ผลิตเพื่อขายที่เป็นธุรกิจ หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนให้ผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายพิสูจน์ว่าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้น เพราะการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายรวมทั้งเรื่อง State of the Art Defense หรือ ยังไม่มีองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ชี้ชัดว่าจะเกิดกรณีเช่นนั้นขึ้นขณะทำการผลิต

ขณะที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกา ไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดไว้ชัดเจน ขึ้นอยู่กับศาลแต่ละมลรัฐ แต่รวมๆ ได้แก่ เรื่องผู้เสียหายสมัครใจเสี่ยงภัยใช้สินค้านั้นทั้งที่ชำรุดบกพร่อง การใช้สินค้าผิดวิธีตามคำแนะนำ รวมทั้งเรื่อง State of the Art Defense เช่นเดียวกับสหภาพยุโรป ส่วนกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดไว้ในกรณีผู้เสียหายรู้

แล้วว่าสินค้าชำรุดบกพร่อง ยังสมควรใจเลี้ยงภยใช้ หรือความเสียหายเกิดขึ้นเพราะใช้สินค้าผิดวิธี รวมทั้ง State of the Art Defense ตามกฎหมายแม่บท EC Directive 85/374/EEC ของกลุ่มสหภาพยุโรป สำหรับกฎหมายของประเทศอังกฤษบัญญัติไว้ใน Section 4 ของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคปี ค.ศ.1987 (Consumer Protection Act 1987) บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้คล้ายกับของประเทศอื่น ได้แก่ ข้อต่อสู้เรื่องความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นเพราะการปฏิบัติตามบทบังคับของกฎหมาย หรือผู้ผลิตไม่ได้นำสินค้าออกสู่ตลาด ไม่ได้จำหน่ายสินค้าในทางธุรกิจ หรือความชำรุดบกพร่องไม่มีอยู่ขณะขายหรือส่งมอบสินค้า หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนเพื่อผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายก็มีข้อต่อสู้เช่นเดียวกับของประเทศอื่นๆ คือความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นเพราะการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้ายหรือตามคำสั่งของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย รวมทั้งเรื่อง State of the Art Defense เหมือนกับประเทศอื่นเช่นกัน ขณะที่กฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น (Product Liability Law 1994) ได้บัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ผลิตไว้เพียงสองประการ ได้แก่ State of the Art Defense ผู้ผลิตสามารถพิสูจน์ได้ว่าระดับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขณะที่มีการส่งมอบสินค้า ไม่สามารถตรวจพบความชำรุดบกพร่องนั้นได้ และในกรณีผู้ผลิตชิ้นส่วนเพื่อการผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย หากพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากคำสั่งเกี่ยวกับการออกแบบของผู้ผลิตสินค้าขั้นสุดท้าย ทั้งตนมิได้ประมาทเลินเล่อในการผลิตชิ้นส่วนนั้น ซึ่งเรื่องนี้เป็นกรณีบัญญัติคุ้มครองผู้ประกอบการรายย่อย แม้ประเทศญี่ปุ่นบัญญัติข้อยกเว้นไว้เพียงสองเรื่อง แต่กฎหมายของประเทศญี่ปุ่นก็บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่นมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

จากการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศข้างต้น เพื่อดูข้อยกเว้นความรับผิดที่ให้ผู้ผลิตสามารถนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ ก็พบว่าโดยรวมแล้วแต่ละประเทศก็มีบทบัญญัติที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ขายของต่างประเทศเหล่านี้ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ก็ได้บัญญัติไว้เช่นกัน เว้นแต่เรื่อง State of the Art Defense ที่เป็นข้อต่อสู้เรื่องความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ได้นำมาบัญญัติไว้ ทั้งที่เป็นข้อยกเว้นที่ใช้กันในหลายประเทศ ที่มีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) เพราะจะต้องให้ผู้ผลิตสามารถยกข้อต่อสู้เรื่องนี้ขึ้นต่อสู้ได้ เพราะขนาดความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้น ยังไม่สามารถที่จะรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นขณะทำการผลิตก็ต้องให้ผู้ผลิตไม่ต้องรับผิดหากมีความเสียหายเกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้คุ้มครองผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่ในอดีตจะ

เป็นไปตามหลักความรับผิดชอบตามสัญญา (Privity of Contract) ที่ผู้เสียหายซึ่งไม่ได้เป็นคู่สัญญา โดยตรงจะฟ้องผู้ขายไม่ได้ จะต้องฟ้องผู้ผลิตเป็นคดีละเมิดซึ่งก็ต้องมีการการนำสืบ เรื่องความ ประมาทเลินเล่อในการผลิต กลายเป็นปัญหาว่าเมื่อนำสืบไม่ได้ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง การนำ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้จึงเป็นการแก้ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายใน ระบบเก่า แต่เมื่อนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ก็บัญญัติข้อยกเว้นความ รับผิดของผู้ประกอบการเอาไว้ด้วย ซึ่งแม้จะสอดคล้องกับบทบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศใน เรื่องนี้ แต่ภายใต้สภาพการณ์ที่ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภค และการไม่ได้ บัญญัติกำหนดรายละเอียดใดๆ เอาไว้ นอกจากบทบัญญัติมาตรา 7 ข้างต้น จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่ จะปรับใช้กฎหมายตามข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี กับทั้งการพัฒนาหลักกฎหมายเรื่องนี้ของกฎหมาย ไทยประกาศใช้กฎหมายนี้มาไม่นานนัก ผู้ประกอบการจึงมีศักยภาพที่จะต่อสู้คดี โดยยกข้อต่อสู้ที่ เป็นข้อยกเว้นความรับผิดให้หลุดพ้นความรับผิดได้ แม้ว่าการพิสูจน์สินค้าจะกระทำโดยหน่วยงาน ของรัฐก็ตาม หากคดีใดข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการฟังขึ้น ผู้เสียหายก็จะไม่ได้รับความคุ้มครอง

จึงกล่าวได้ว่าการบัญญัติข้อยกเว้นความรับผิดไว้ ตามความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ย่อมจะส่งผลกระทบต่ออย่าง รุนแรงต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) โดยเฉพาะกระทบต่อเจตนารมณ์ของ กฎหมาย ที่มีเจตนารมณ์นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ เพื่อคุ้มครอง ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพื่อให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรมจึง ต้องมีการทบทวนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กล่าวคือ

1) จะต้องพิจารณาประเด็นของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย เกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิด ในบริบทที่เป็นคุณภาพของกฎหมาย ระหว่างการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งเป็นประโยชน์สาธารณะ กับการผ่อนคลายความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) อันเป็นผลประโยชน์ของภาคธุรกิจ ด้วยการเพิ่มบทบัญญัติให้ผู้ประกอบการสามารถนำสืบถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีในขณะที่ทำการผลิต ยังไม่พัฒนาจนสามารถรู้ได้ว่าความบกพร่อง หรือความไม่สมบูรณ์ ของสินค้าเกิดขึ้นในขั้นตอนใดในการผลิตได้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้กลไกกฎหมายภายใต้หลักความรับผิด โดยเคร่งครัด (Strict Liability) ไปทำลายบรรยากาศการลงทุน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและ การค้า ซึ่งการนำสืบเรื่องนี้เรียกว่า State of the Art Defense ซึ่งในระบบกฎหมายต่างประเทศถือเป็นข้ออ้างเพื่อหลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการได้ จึงควรมีกลไกทางกฎหมายเช่นเดียวกับ กฎหมายของต่างประเทศ ให้ผู้ประกอบการสามารถนำสืบในเรื่องนี้ได้ เช่นเดียวกับระบบกฎหมาย ต่างประเทศ

2) จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมาย กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เป็นเหตุที่จะหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ประกอบการ ตามมาตรา 7 ซึ่งจะต้องมีข้อกำหนดให้มีการทดสอบ หรือพิสูจน์สินค้าโดยหน่วยงานของรัฐ เป็นหน่วยทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าที่ได้มาตรฐานจากหน่วยงานของรัฐ โดยผู้ประกอบการจ่ายค่าป่าวการและค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)

กล่าวคือ การจะนำสืบหรือพิสูจน์สินค้า เพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดของผู้ประกอบการจะกระทำได้ยาก จะต้องเป็นหลักเกณฑ์ที่มาตรฐาน โดยกระบวนการทดสอบหรือพิสูจน์จากหน่วยงานของรัฐที่เป็นที่ยอมรับ รวมทั้งมีการตรวจสอบซ้ำโดยหน่วยงานของรัฐที่เป็นกลาง ผลการพิสูจน์จึงจะได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่นี้ ยังเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค หรือที่ได้รับความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย รวมทั้งคุ้มครองผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการที่จะยังสามารถต่อสู้ให้หลุดพ้นความรับผิด ภายใต้หลักเกณฑ์ที่เป็นธรรมต่อทั้งผู้ผลิตและผู้เสียหายอีกด้วย

4.4 ปัญหาการตีความขอบเขตความรับผิดความเสียหายต่อจิตใจ

ความเสียหายต่อจิตใจ เป็นความเสียหายที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องหรือแสดงให้เห็นเหมือนกับความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ซึ่งระบบศาลไทยในอดีตไม่ยอมรับให้มีการเรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้ แต่เมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 บัญญัติขอบเขตความรับผิดของผู้ประกอบการ รวมไปถึงความเสียหายต่อจิตใจด้วย โดยบทนิยาม มาตรา 4 “ความเสียหายต่อจิตใจ” หมายความว่า ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน ความหวาดกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศกเสียใจ ความอับอาย หรือความเสียหายต่อจิตใจอย่างอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งเมื่อกฎหมายบัญญัติให้เรียกค่าเสียหายทางจิตใจได้ ก็มีปัญหาทางกฎหมายว่าค่าเสียหายทางจิตใจ จะเรียกได้หรือไม่เพียงใดใช้หลักเกณฑ์ใด เพราะจะอยู่ในดุลพินิจของศาลจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจโดยมีเงื่อนไขว่าความเสียหายต่อจิตใจเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัย หรือผู้เสียหายเสียชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่แนวคำพิพากษาศาลฎีกาของประเทศไทยในอดีตไม่รับรองค่าเสียหายทางจิตใจ แต่พิจารณาว่าเป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน จึงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาก็คือผู้เสียหายมิได้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย แต่มีความเสียหายทางจิตใจอย่างรุนแรง เช่นนี้แล้วผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยความเสียหายต่อจิตใจตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ เพียงใด และอย่างไร ซึ่งช่องว่างของกฎหมายเช่นนี้ผู้ประกอบการอาจนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ เพราะคำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้ยอมรับให้

เรียกค่าเสียหายทางจิตใจ แต่ถ้าศาลพิจารณาเป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งศาลไม่ค่อยบังคับให้อยู่แล้ว การบัญญัติให้มีความเสียหายทางจิตใจ ไว้ในนิยามมาตรา 47 โดยให้ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าเสียหายทางจิตใจไว้ในมาตรา 11 (1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ อันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 บัญญัติขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ประกอบการไว้ 3 ระดับ ได้แก่

- 1) ความรับผิดชอบสินค้าไม่หมดแทนเพื่อละเมิด ตามมาตรา 11
- 2) ความรับผิดชอบสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ ตามมาตรา 11 (1)
- 3) และความรับผิดชอบในสินค้าไม่หมดแทนเพื่อการลงโทษ ตามมาตรา 11 (2)

ขอบเขตความรับผิดชอบที่จะกล่าวในข้อนี้ คือเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 บัญญัติความรับผิดชอบของผู้ประกอบการให้รวมถึงความเสียหายต่อจิตใจด้วย แต่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่พิจารณาคดีผู้บริโภค ทั้งตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าจะศาลกำหนดความรับผิดชอบค่าเสียหาย สำหรับความเสียหายต่อจิตใจให้หรือไม่เพียงใด โดยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลว่าศาลจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจให้หรือไม่ หรือกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจมากน้อยเพียงใด เป็นภาระของผู้เสียหายที่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงความเสียหายต่อจิตใจ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัย ซึ่งเมื่อศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไทย ส่วนใหญ่แนวคำพิพากษาเกี่ยวกับค่าเสียหายต่อจิตใจนี้ ศาลไม่รับรองถึงค่าเสียหายต่อจิตใจ แต่ศาลจะพิจารณาว่าเป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1447/2523 ที่ศาลฎีกาพิพากษาวางหลักไว้ ข้อเท็จจริงในคดีลูกจ้างบริษัทเดินรถโดยสาร เป็นสารวัตรควบคุมการเดินรถและตรวจตั๋ว ขับรถโดยประมาทในเส้นทางของบริษัทในทางการค้าปกติเพราะคนขับไม่อยู่ บริษัทต้องรับผิดชอบในความเสียหาย ผู้โดยสารต้องตัดแขน ต้องชดใช้ค่าเสียหาย รวมถึงการที่โจทก์ได้รับความเสียหายต้องตัดข้อมือขวาและใช้แขนเทียม เสียความสามารถประกอบการทำงานจึงฟ้องเรียกค่าเสียหายที่มีตัวเงินด้วย ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้วเห็นว่าค่าเสียหายทางจิตใจ ที่โจทก์เกิดความตกใจหรือกระทบ กระเทือนจิตใจนี้ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายให้เรียกได้ แต่ตามคำฟ้องของโจทก์ผลแห่งการละเมิดทำให้โจทก์ตกใจเป็นอย่างมาก และการที่โจทก์สูญเสียแขนขวาไป เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจโจทก์เป็นอย่างยิ่ง โจทก์ขอคิดค่าเสียหายในส่วนนี้ 60,000 บาทนั้น แปลความได้ว่าโจทก์ประสงค์เรียกร้องเอาค่าเสียหาย ก็เพราะเหตุที่โจทก์ต้องถูกตัดข้อมือขวานั้นเอง เป็นการเรียกร้องเอาค่าสินไหม

ทดแทน เพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน ซึ่งโจทก์มีสิทธิเรียกร้องได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 446 ศาลฎีกาเห็นว่าที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดค่าเสียหายส่วนนี้ให้โจทก์เป็นเงิน 30,000 บาทนั้นเหมาะสมแล้ว

สำหรับการพิจารณาเรื่องค่าเสียหายของศาลนั้น ในส่วนของค่าเสียหายต่อชีวิตและร่างกาย เป็นความเสียหายทางกายที่สามารถมองเห็นและพิสูจน์ได้ ศาลสามารถพิเคราะห์ถึงความหนักเบาของความรับผิดชอบ ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามพฤติการณ์แห่งคดีได้ แต่ความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย มีความหมายอย่างไร พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ได้บัญญัตินิยามไว้ว่าความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยหมายความว่าอย่างไรและหมายความรวมถึงกรณีใดบ้าง ทั้งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ก็มิได้ให้ความหมายของความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย ไว้เช่นกัน จึงต้องเทียบเคียงความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 คำว่าสุขภาพหมายถึงภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อนามัยหมายถึงความไม่มีโรค ความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย จึงน่าจะหมายความว่าความเสียหายที่มาจากภาวะที่อาจทำให้เกิดโรคภัย เมื่อทราบความหมายจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ข้างต้นแล้ว ก็มาพิจารณาต่อมาว่าถ้าหากผู้เสียหายได้รับความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย และมีความเสียหายต่อจิตใจด้วย ก็จะเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาให้ความคุ้มครองกำหนดค่าเสียหายด้วยความเป็นธรรม โดยในส่วนของค่าเสียหายต่อจิตใจ ศาลก็จะพิจารณาตาม พฤติการณ์แห่งคดี ว่าผลจากการที่ได้รับความเสียหายแก่กาย จะกระทบต่อจิตใจที่เป็นค่าเสียหายต่อจิตใจเพียงใด ซึ่งศาลอาจถือว่าเป็นค่าเสียหายอันมิใช่ตัวเงิน ค่าเสียหายต่อจิตใจสำหรับพฤติการณ์แห่งคดีที่มาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย คือมีความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพอนามัยที่เห็นชัดเจน ก็จะไม่มีปัญหาทางกฎหมายใดๆ ศาลจะกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามผลแห่งความเสียหายทางร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ดังที่ยกคำพิพากษาศาลฎีกาข้างต้นให้เห็นว่าศาลฎีกากำหนดค่าเสียหายที่มีมิใช่ตัวเงิน ศาลพิจารณาว่าได้รับความเสียหายต้องตัดข้อมือขวา และใช้แขนเทียม เสียความสามารถประกอบการงาน และตามคำฟ้องของโจทก์ผลแห่งการละเมิดทำให้โจทก์ตกใจเป็นอย่างมาก และการที่โจทก์สูญเสียแขนขวาไป เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจโจทก์เป็นอย่างยิ่ง ศาลจึงกำหนดค่าเสียหายที่มีมิใช่ตัวเงินให้

แต่ประเด็นที่จะเป็นปัญหาทางกฎหมายก็คือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 บัญญัติผู้ประกอบการรับผิดชอบต่อค่าเสียหายต่อจิตใจตามมาตรา 11 (1) ด้วย เช่นนี้ถ้าข้อเท็จจริงพบว่าผู้เสียหายมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่จิตใจอย่างรุนแรง แต่มิได้มีความเสียหายที่เกิดอันตรายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย ต่างจากกรณีมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย

ต่อจิตใจ ที่สามารถเรียกได้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 หรือไม่ เช่น ผู้เสียหายอยู่ในบ้มน้ำมันบ้มน้ำมันที่ระเบิดไฟลุกไหม้โดยผู้เสียหายสามารถหลบพ้นจากอันตราย ไม่ได้รับบาดเจ็บใดๆ ทางร่างกายเลย แต่เหตุการณ์ที่ต้องวิ่งหลบภัยในบ้มน้ำมันบ้มน้ำมันที่ระเบิดทำให้ประสาทหลอน หวาดผวา กับเสียงดังได้ยินเสียงดังแล้วจะตกใจกลัว ลุก ลี้ ลุก ลน มีอาการวิตกกังวลตื่นกลัว หากผลการวินิจฉัยของแพทย์วินิจฉัยว่ามีใช้โรคทางจิต ผู้เสียหายจะได้รับความคุ้มครองความเสียหาย โดยเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ได้หรือไม่เพียงใด ซึ่งการพิจารณาว่าผู้เสียหายจะได้รับความคุ้มครองความเสียหายต่อจิตใจ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 หรือไม่เพียงใด และบุคคลผู้นี้เป็นผู้เสียหายตามความหมายในมาตรา 4 คือผู้ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามมาตรา 4 หรือไม่ และความเสียหายกรณีนี้เป็นความเสียหายตามมาตรา 4 ที่อธิบายว่าความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเสียหายต่อตัวสินค้าที่ไม่ปลอดภัยนั้น

จากข้อเท็จจริงที่ยกเป็นอุทธรณ์ เมื่อบุคคลนี้ไม่ได้รับความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ อนามัย แต่มีอาการความหวาดผวาและประสาทหลอน จะอยู่ในความหมายของความเสียหายต่อจิตใจตามนิยามในมาตรา 4 หรือไม่ เพราะความเสียหายต่อจิตใจต้องมีเงื่อนไขเรื่องความเสียหายเกิดขึ้นต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัยแล้วมีผลต่อจิตใจ ดังนั้น กรณีการมีความเสียหายต่อจิตใจแต่ไม่ได้รับความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ก็ไม่มีสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะความเสียหายต่อจิตใจจะมีอาการหวาดผวา วิตกกังวล และประสาทหลอนมากเพียงใด จึงมีข้อพิจารณาว่าเมื่อพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ให้เรียกร้อยค่าเสียหายต่อจิตใจได้ตามมาตรา 11 (1) แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าความเสียหายต่อจิตใจ เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย ซึ่งเมื่อพิจารณาเช่นนี้ก็จะเห็นว่าเมื่อได้รับความเสียหายต่อจิตใจ แต่ไม่ได้รับความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ก็จะไม่มีสิทธิเรียกร้อยค่าเสียหายต่อจิตใจ จึงเป็นปัญหาทางกฎหมายที่เห็นประจักษ์ว่ากฎหมายให้เรียกร้อยค่าเสียหายต่อจิตใจได้ แต่ก็สร้างเงื่อนไขไว้โดยบทบัญญัติกฎหมายฉบับเดียวกันว่า ถ้าไม่เกิดความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัยแล้วจะไม่สามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจได้ จึงเห็นได้ชัดว่าบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ไม่ครอบคลุมถึงค่าเสียหายต่อจิตใจในทุกกรณี โดยเฉพาะถ้าไม่มีความเสียหายเกิดขึ้นต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัย ก็จะไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจ แม้ว่าจะมีความเสียหายต่อจิตใจเกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายก็ตาม

จึงมีปัญหาลงข้อเท็จจริงว่า หากมีความเสียหายต่อจิตใจอย่างรุนแรง แต่มิได้เกิดอันตรายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย จะได้รับความคุ้มครองหรือชดใช้ความเสียหายต่อจิตใจตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ซึ่งช่องว่างของกฎหมายเช่นนี้ผู้ประกอบการสามารถนำสืบให้หลุดพ้นความรับผิดได้ เพราะเมื่อศึกษาคำพิพากษาของศาลในกรณีนี้จะพบว่าศาลไม่ค่อยบังคับให้อยู่แล้ว เพราะการกำหนดค่าเสียหายในส่วนใดศาลจะกำหนดให้หรือไม่ และกำหนดให้เพียงใดจะเป็นดุลพินิจของศาลภายใต้บทบัญญัติกฎหมาย บทบัญญัติมาตรา 11 ที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายตามมาตรา 11 (1) ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ อันเป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้เสียหาย และหากผู้เสียหายถึงแก่ความตาย สามี ภริยา บุพการี หรือผู้สืบสันดานของบุคคลนั้นชอบที่จะได้รับค่าเสียหายต่อจิตใจ แต่ไม่มีบทบัญญัติใดอธิบายหรือกำหนดขอบเขตหลักเกณฑ์ให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดความเสียหายต่อจิตใจ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 11 (1) ในกรณีที่มีความเสียหายต่อจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม (Abstracts) ด้วย

บทบัญญัติมาตรา 11 (1) ที่บัญญัติความรับผิดของผู้ประกอบการ ให้รวมถึงค่าเสียหายต่อจิตใจ แต่มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์การกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจที่ชัดเจน ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ บทบัญญัติมาตรา 11 (1) จึงไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นกลไกการคุ้มครองและเยียวยาความเสียหาย แก่ผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายต่อจิตใจ โดยเฉพาะถ้าศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลไทยในคดีละเมิด ก็จะพบว่าศาลไทยกำหนดค่าเสียหายในส่วนที่เป็นค่าเสียหายต่อจิตใจน้อยมาก ซึ่งเมื่อมีแนวคำตอบในส่วนของการพิจารณาคดีของศาลไทยเช่นนี้ บทบัญญัติมาตรา 11 (1) จึงไม่เพียงพอที่ศาลจะนำไปใช้เป็นดุลพินิจกำหนดและพิจารณาค่าเสียหายต่อจิตใจ เพื่อเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายได้ทุกกรณี โดยเฉพาะกรณีหากผู้เสียหายมีความเสียหายต่อจิตใจ เพราะอยู่ในที่เกิดเหตุร้ายแรงต้องเสี่ยงตาย หนีจนประสาทหลอน จนเมื่อเห็นเหตุการณ์แบบเดียวกันเกิดอาการประสาทหลอน แต่ผู้นั้นไม่ได้รับความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยใดๆ ตามตัวบทกฎหมายมาตรา 11 (1) ย่อมจะไม่สามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจได้ จึงเป็นช่องว่างของกฎหมายอีกประการหนึ่งให้เห็นเป็นรูปธรรม

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การกำหนด และพิจารณาค่าเสียหายต่อจิตใจที่ชัดเจน และครอบคลุมถึงการเรียกร้องค่าเสียหายต่อจิตใจในทุกกรณี โดยไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขว่าความเสียหายต่อจิตใจ จะต้องเป็นผลต่อเนื่องมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัยเท่านั้น ค่าเสียหายต่อจิตใจที่ไม่มีผลมาจากความเสียหายต่อร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ก็ได้รับความคุ้มครองให้สามารถเรียกค่าเสียหายต่อจิตใจในกรณีนี้ได้ด้วย กับทั้งเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายก็ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามโดยเพิ่มนิยามความเสียหายต่อสุขภาพ และความเสียหายต่ออนามัยด้วย

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย ให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายทั้งค่าเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ และอนามัย รวมทั้งค่าเสียหายต่อจิตใจครอบคลุมทุกกรณีอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างแท้จริง

4.5 ปัญหาการแจ้งผู้ซื้อหรือผู้บริโภครู้ว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อตกลง หรือยกเว้นความรับผิดอีกมาตราหนึ่ง ที่จะเป็นปัญหาในการนำมาเป็นข้อต่อสู้ของผู้ประกอบการที่จะไม่ต้องรับผิด นั่นคือ ข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบการที่ทำได้ล่วงหน้าก่อนเกิดความเสียหายจากการใช้สินค้า และประกาศแจ้งความยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 9 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้

“ข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบการ ที่ทำได้ล่วงหน้าก่อนเกิดความเสียหายและประกาศหรือคำแจ้งความของผู้ประกอบการ เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดไม่ได้”

บทบัญญัติมาตรา 9 ได้บัญญัติห้ามมิให้มีข้อยกเว้นความรับผิดใดๆ ที่เป็นข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค ที่ทำได้หรือตกลงกันไว้ล่วงหน้า หรือคำแจ้งความหรือคำประกาศของผู้ประกอบการเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ที่แจ้งว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค หากผู้บริโภคมีความจำเป็นต้องซื้อสินค้านั้น ไปใช้แล้วเกิดความเสียหาย ก็จะเกิดปัญหาทางกฎหมายว่า บทบัญญัติมาตรา 9 ที่บัญญัติไว้ข้างต้น จะคุ้มครองผู้เสียหายในกรณีนี้หรือไม่ กล่าวคือ

มาตรา 9 ส่วนแรกบัญญัติห้ามมิให้มีข้อตกลงล่วงหน้าระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภครวมทั้งประกาศและคำแจ้งความของผู้ประกอบการ เพื่อยกเว้นความรับผิด หรือเพื่อจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการ ต่อบรรดาความเสียหายใดๆ อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ประกอบการจะนำมาใช้เป็นข้ออ้างเพื่อเป็นข้อยกเว้นความรับผิด หรืออ้างข้อตกลงเรื่องการจำกัดความรับผิดที่ทำได้ หรืออ้างคำประกาศของผู้ประกอบการ หรืออ้างคำแจ้งความของผู้ประกอบการนั้น มาเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับผิด หรือรับผิดเพียงบางส่วนตามข้อตกลงที่ทำได้ หรือได้ประกาศหรือแจ้งความไว้แล้วจึงไม่ต้องรับผิด หรือรับผิดเพียงบางส่วนเพราะประกาศหรือมีคำแจ้งความไว้ล่วงหน้าแล้วนั้น บทบัญญัติมาตรา 9 ห้ามมิให้ผู้ประกอบการอ้างเอาประโยชน์จากข้อตกลง ประกาศหรือคำแจ้งความทั้งสิ้น

แต่ถ้าหากว่าผู้ประกอบการได้ประกาศ หรือมีคำแจ้งความให้ทราบว่าสินค้าที่วางจำหน่ายเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เมื่อประกาศแล้วผู้บริโภคยังมีความจำเป็น ที่จะต้องซื้อสินค้านั้นด้วยเหตุใดๆ ก็ตาม ถ้าสินค้าที่ซื้อไปนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้า ถ้าพิจารณาตาม มาตรา 9 ผู้ประกอบการจะไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ กับประกาศหรือคำแจ้งความให้รู้ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะบทบัญญัติมาตรา 9 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว ผู้ประกอบการจึงยก ประกาศหรือคำแจ้งความเรื่องสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย มาเป็นข้อต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นความรับผิดไม่ได้ แต่หากพิจารณาบทบัญญัติเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการตามมาตรา 7 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหาย อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

- (1) สินค้านั้นมิได้เป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- (2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ
- (3) ความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้ หรือการเก็บรักษาสินค้าไม่ถูกต้องตามวิธีใช้ วิธีเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่ผู้ประกอบการได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง และชัดเจนตามสมควรแล้ว”

ปัญหาตามข้อนี้ ก็คือกรณีที่จะพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 7 (2) ก็คือเมื่อผู้ประกอบการได้มีประกาศหรือมีคำแจ้งความแล้ว ว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งเมื่อผู้บริโภครู้แล้วว่าสินค้าที่ซื้อเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแต่ก็ยังซื้อ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลหรือความจำเป็นใดๆ ก็ตาม ต้องถือว่า “ผู้เสียหายได้รู้แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย” เพราะได้ประกาศหรือมีคำแจ้งความแล้ว กรณีเช่นนี้ผู้ประกอบการซึ่งไม่สามารถถือเอาประโยชน์ จากข้อตกลงล่วงหน้าที่ทำไว้ก่อนเกิดความเสียหายเพื่อหลุดพ้นหรือจำกัดความรับผิดไม่ได้ตามมาตรา 9 รวมทั้งประกาศหรือคำแจ้งความใดๆ ก็จะต้องห้ามมิให้ยกขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ตามมาตรา 9 ทั้งหมด แต่ถ้าผู้ประกอบการยก มาตรา 7 (2) ผู้เสียหายได้รู้แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับผิดได้หรือไม่ จึงเห็นได้ชัดเจนว่ากรณีนี้เป็นปัญหาทางกฎหมายเรื่องหนึ่ง เพราะบทบัญญัติกฎหมายมาตรา 7 (2) ผู้เสียหายได้รู้แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เป็นเหตุหนึ่งที่เป็นข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 7 (2) ที่เป็นข้อต่อสู้ที่ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิด แต่กรณีถ้าเป็น ประกาศหรือคำแจ้งความตามมาตรา 9 ผู้ประกอบการก็จะอ้างไม่ได้ เพราะบทบัญญัติมาตรา 9 บัญญัติห้ามไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 9 เพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ก็พบว่า มาตรา 9 บัญญัติเพื่อมุ่งต่อคำแจ้งขวนความรับผิดเท่านั้น เพราะมาตรา 9 บัญญัติว่า “ข้อตกลงระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ ที่ทำไว้ล่วงหน้าก่อนเกิดความเสียหาย และประกาศหรือคำแจ้ง

ความของผู้ประกอบการ เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ประกอบการ ต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดไม่ได้”

แต่ถ้าเป็นกรณีผู้ประกอบการมีคำแจ้งผู้ซื้อ ใ้รู้ว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หากเกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อจะถือว่าแจ้งเตือนแล้ว ผู้ประกอบการจึงไม่ต้องรับผิดได้หรือไม่ เพราะมาตรา 9 มิได้บัญญัติห้ามแจ้งเตือนว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ก็จะเป็นปัญหาสำคัญที่จะกระทบต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดอีกกรณีหนึ่ง (Strict Liability) เช่นกัน หากพิจารณาว่ากฎหมายมุ่งต่อคำยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด รวมทั้งประกาศหรือคำแจ้งความของผู้ประกอบการ เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเท่านั้น แต่ประกาศหรือคำแจ้งความแจ้งเตือนให้ผู้ซื้อตั้งแต่ขณะซื้อสินค้าว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เป็นการแสดงข้อเท็จจริงให้ผู้ซื้อเพิ่มความระมัดระวัง แม้เป็นข้ออ้างเพื่อลดพ้นความรับผิดภายหลัง ก็อยู่ในวิสัยที่น้ำจะทำได้ เพราะมาตรา 9 มิได้ห้ามการแจ้งเตือนว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ห้ามแต่ข้อตกลงจำกัดหรือยกเว้นความรับผิดเท่านั้น

กรณีดังกล่าวนี้ถ้าหากยอมรับให้ผู้ประกอบการ แจ้งเตือนว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แล้วลดพ้นความรับผิดตามมาตรา 7 (2) ได้ ก็กระทบต่อหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ก็เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในระบบเก่าที่มีปัญหาเรื่องการนำสืบ โดยแนวคิดของกฎหมายที่ว่าหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ถือว่าผู้ที่อยู่ในฐานะที่จะป้องกันความเสียหายได้ดีที่สุดซึ่งก็คือผู้ผลิตจะเป็นผู้รับผิด เพราะผู้ผลิตจะไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด การอ้างว่าได้ประกาศหรือมีคำแจ้งความแล้วว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เมื่อแจ้งแล้วก็จะถือว่าผู้บริโภคหรือผู้ซื้อแล้วว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นผู้ประกอบการก็อ้างข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 7 (2) ได้ ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าการอ้างเช่นนี้จะกระทบต่อหลักการสำคัญของกฎหมายทันที เพราะผู้ประกอบการต้องไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด ดังนั้นจึงต้องกำหนดขอบเขตการตีความกฎหมายมาตรา 7 (2) และมาตรา 9 เพื่อการรักษาหลักการสำคัญของกฎหมายไม่ให้กระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ให้มากที่สุด

ทั้งนี้ มีข้อพิจารณาอีกประการหนึ่ง ก็คือคำว่าสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจะต้องพิจารณาว่าสินค้าใดเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามนิยาม มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ดังนี้

“สินค้าที่ไม่ปลอดภัย” หมายความว่า สินค้าที่ก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุจากความบกพร่องในการผลิต หรือการออกแบบ หรือไม่ได้กำหนดวิธีใช้ วิธี

เก็บรักษา คำเตือนหรือข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า หรือกำหนดไว้แต่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชัดเจนตามสมควร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของสินค้า รวมทั้งลักษณะการใช้งานและการเก็บรักษาตามปกติธรรมดาของสินค้าอันพึงคาดหมายได้

เมื่อพิจารณานิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามมาตรา 4 ข้างต้น จากนิยามที่จะพิจารณา สินค้าที่ไม่ปลอดภัย สามารถแยกความบกพร่องของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้ ดังนี้

1) ความบกพร่องในการผลิต หมายถึง สินค้าที่ผลิตได้ไม่ตรงตามแบบ หรือแตกต่างไปจากมาตรฐานที่สร้างขึ้น โดยผู้ผลิตเอง สำหรับสินค้าอื่นที่มีลักษณะการใช้งานที่คล้ายคลึงกัน ความบกพร่องในการผลิต

2) ความบกพร่องในการออกแบบ หมายถึง กรณีที่สามารถคาดเห็นถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้า

3) ความบกพร่องในการให้คำเตือนหรือกำหนดข้อบ่งชี้ไม่เพียงพอ ในกรณีที่คาดหมายได้ถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้า

ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยจากบทนิยาม มาตรา 4 ความไม่ปลอดภัย ทั้งสามข้อนี้ จะสอดคล้องกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกา คือ Restatement (Second) of Torts มาตรา 402A ที่ถือว่าสินค้าไม่ปลอดภัยเมื่อสินค้าขาดความปลอดภัยอันพึงมี ตามที่ผู้บริโภคทั่วไปคาดหวังได้ตามสมควร เมื่อพิจารณาลักษณะของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแล้ว ก็พิจารณาต่อมาว่ากรณีที่ผู้ประกอบการแจ้งว่าสินค้าที่ตนวางจำหน่ายเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ประกอบการมีหน้าที่จะต้องจัดให้สินค้านั้นมีความปลอดภัย ก่อนนำสินค้านั้นออกวางจำหน่ายด้วย เช่น ผลิตยาโดยแจ้งว่าเป็นยาอันตราย ผู้ผลิตมีหน้าที่จะต้องมีคำเตือน ข้อบ่งชี้ แจ้งให้ผู้บริโภคทราบถึงว่าต้องบริโภคอย่างไร จึงจะปลอดภัยด้วย เช่น สตรีมีครรภ์ห้ามรับประทานยานี้ ด้วยคำที่เห็นเด่นชัดกว่าข้อความทั่วไปบนฉลาก ดังนั้น การที่แจ้งว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของผู้ประกอบการ จึงไม่ทำให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิด ตามข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการตามมาตรา 7 (2) เพราะถือว่าผู้บริโภคอยู่แล้วว่สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ได้ ผู้ประกอบการจึงยังคงต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย และผู้ประกอบการก็อ้างเป็นเหตุไม่ต้องรับผิดตามมาตรา 7 (2) ก็ไม่ได้ด้วย ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเรื่องผู้ประกอบการได้แจ้งให้ทราบว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย จะถือว่าผู้บริโภครู้แล้วว่สินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้ประกอบการจะอ้างเป็นข้อต่อสู้ยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 7 (2) ได้หรือไม่ ซึ่งได้วิเคราะห์ภายใต้บริบทของข้อยกเว้นความรับผิดตามมาตรา 7 (2) ที่เป็นข้ออ้างเรื่องผู้บริโภคอยู่แล้วว่สินค้านั้นเป็นสินค้าที่

ไม่ปลอดภัย กับทั้งโดยกรณีเดียวกันก็ได้วิเคราะห์นัยสำคัญของกรณีนี้ ในบริบทของมาตรา 9 ที่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ผู้ประกอบการ ใช้ประโยชน์จากข้อตกลงยกเว้น หรือจำกัดความรับผิด หรือประกาศหรือคำแจ้งความใดๆ เกี่ยวกับข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ซึ่งเมื่อมีข้อสรุปว่าทั้งกรณีตามมาตรา 7 (2) และกรณีตามมาตรา 9 คำแจ้งว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ใช่ข้ออ้างหรือข้อต่อสู้เพื่อให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิดแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะผู้ประกอบการจะต้องจัดให้สินค้านั้นมีความปลอดภัย ก่อนที่จะนำสินค้าออกวางจำหน่าย กับทั้งเมื่อพิจารณาตามนิยามของสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในมาตรา 4 แล้ว ผู้ประกอบการต้องจัดให้มีการให้คำเตือน หรือกำหนดข้อบ่งชี้ให้เพียงพอ ในกรณีคาดหมายได้ถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้า หากผู้ประกอบการเพียงแต่แจ้งว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยไม่ได้จัดให้มีคำเตือนหรือกำหนดข้อบ่งชี้ สินค้าชิ้นนั้นก็จะกลายเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย เพราะเป็นสินค้าที่มีความบกพร่องในการให้คำเตือนหรือกำหนดข้อบ่งชี้ไม่เพียงพอ ในกรณีที่คาดหมายได้ถึงความเสี่ยงต่อความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสินค้านั้น กรณีปัญหาตามข้อนี้แม้ว่าในที่สุดแล้ว การที่ผู้ประกอบการแจ้งว่าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ไม่ได้ทำให้ผู้ประกอบการหลุดพ้นความรับผิด เพราะการแจ้งว่าสินค้าเป็นสินค้าไม่ปลอดภัยแต่อย่างใด แต่ก็ควรที่จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เพื่อมิให้ปัญหาจากกรณีดังกล่าวนี้ ถูกนำไปอ้างและตีความผิดพลาดคลาดเคลื่อน จนกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคหรือผู้เสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยได้

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมเหตุหลุดพ้นความรับผิดตาม มาตรา 7 (2) โดยนำความสมควรใจที่จะรับความเสี่ยง (Assumption of Risk) ที่ใช้กับคดีความรับผิดในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา มาเพิ่มเติมความในมาตรา 7 (2) แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดต่อความเสียหาย อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหากพิสูจน์ได้ว่า

(2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือ...”

โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็น

“(2) ผู้เสียหายได้รู้อยู่แล้วว่าสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แล้วยังสมควรใจเสี่ยงภัยไปรับภัยพิบัตินั้นอย่างปราศจากเหตุอันสมควร”

ข้อเสนอเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 (2) แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 นี้ จะเป็นการแก้ปัญหามาตรฐานกฎหมายที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการตีความกฎหมาย ซึ่งอาจจะกระทบต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคและผู้เสียหายจาก

สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่ในอดีตจะมีปัญหาการคุ้มครองผู้เสียหายที่ไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ขายที่ไม่สามารถฟ้องคดีความรับผิดชอบสัญญาได้ และเมื่อฟ้องคดีละเมิดก็จะต้องมีการการนำสืบถึงความประมาทเลินเล่อในการผลิต ซึ่งเป็นเรื่องยากที่ผู้บริโภคจะนำสืบได้ เมื่อนำสืบไม่ได้ผู้บริโภคหรือผู้เสียหายก็ไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหาย ต่อมา จึงได้นำแนวคิดของกฎหมายว่าด้วยความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability Law) ของต่างประเทศมาใช้ ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้ ซึ่งจะมีผลเป็นการยกเลิกหลักความรับผิดตามสัญญา (Privity of Contract) ที่ผู้ที่ไม่ใช่คู่สัญญากับผู้ขายก็ได้รับความคุ้มครองด้วย กับทั้งให้ภาระการนำสืบตกอยู่กับผู้ประกอบการ ภายใต้ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย ว่าผู้ผลิตไม่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยออกสู่ตลาด เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้านั้น ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการก็ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหาย ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงต้องนำสืบว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อในการผลิต ซึ่งนับจากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ กฎหมายฉบับนี้ก็เป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ในขณะเดียวกันเมื่อบังคับใช้กฎหมายมาระยะหนึ่งเมื่อพบว่ากฎหมายมีช่องว่างและหรืออาจมีปัญหาในการบังคับใช้ ก็ต้องมีการศึกษาแสวงหาทางออก พร้อมทั้งข้อเสนอเพื่อการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังเช่นที่ปรากฏอยู่ในงานศึกษาวิจัยนี้